Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...май 1921 оной ...ии 21-hээ гарана | № 25 (14047) | 1973 оной январиин 30, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Вьетнамай Демократическа Республикын Президент

нүхэр ТОН ДЫК ТХАНГДА

Вьетнамай Ажалшадай партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь

нүхэр ЛЕ ЗУАНДА

Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай Саг үргэлжын комитедэй Түрүүлэгшэ

нүхэр ЧЫОНГ ТИНЬДЭ

Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын Премьер-Министр

нүхэр ФАМ ВАН ДОНГДО

ХАНОЙ хото

...рэз нүхэдүүд!

...ушар удхатай хэрэгэй бүтээгдэ... Вьетнамай бүхы патриодуудай ...алта туйлаһантайнь — Вьетнам... ...йнай болюулагдаһан ба амгалан ...й һэргээгдэһэнтэй дашарамдуу... ...анадта, Танаар дамжуулан аха ...нам арадта КПСС-эй Централь... ...тедэй, СССР-эй Верховно Сове... ...етскэ правительствын, бүхы со... ...дай үмэнэһөө халуун амаршалга ...бди.

...нам арад шэн габьяата тэмсэлээ... ...рхэг түримхэйшүүлдэ ба дарлаг... ...эсэргүү, сүлөөтэ, бэеэ даахан ...й түлөө арадуудай тэмсэлэй түү... ...тэ гайхамшаг хуудаһануудай нэ... ...жо орохо гайхамшаг баатаршал... ...а. Ороной Хойто ба Урда хуби... ...н вьетнам арадай алдарта хү... ...болон басагадай гаргаһан эрэл... ...г, бата тэсэбэри, баатар габьяа... ...йн бүхы түрүү үзэл бодолтой ...й гүн ехэ хүндэлэл магтаалда ...

...патриот, интернационалист Хо ...нэй эмхидхэн байгуулһан ба хү... ...иhэн, вьетнам арадай түрүү ... — Вьетнамай Ажалшадай пар... ...ДРВ-дэхи социалис байгуулалтые ...раар хүтэлбэрилдэг, сэрэтэй, по... ...кэ ба дипломатическа фронтнууд ...США-гай эзэрхэг түримхэй ябуул... ...эргүү тэмсэлые шадамар мэргэ... ...хидхэгшэ ПТВ-гэй Центральна ...эй нэрэ хүндэ хэмжээлэшэгүй ...ргаа.

...жан ба гадаадын бусад сэрэгүү... ...намай газар дээрэһээ сүм гар... Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ ...й хамааралга болюулхаар ха... раалһан хэлсээ туйлаһан ябадал — империализмда эсэргүү тэмсэлдэхи шухала илалта, өөһэдынгөө нангин эрхын түлөө тэмсэдэг, дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэдэг арад зоной дура хүсэлые мүнөө ямаршье хүсэнэй даража шадахагүй байһыень гэршэлһэн арсашагүй баримта болоно.

Дайнһаа уламжалан, Вьетнамда тохёолдоһон бэрхэтэй жэлнүүдтэ совет арад вьетнам аха дүүнэртэеэ хододоо хамта ябаа, эзэрхэг түримхэй добтолгонуудые гэдэргэ сохиһон тэмсэлдэнь саг үргэлжэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэг байгаа.

Вьетнамда эсэргүү империалис түримхэй ябуулгануудые буруушаан, үнгэрөөшэ жэлнүүдтэ эдэбхитэйгээр тэмсэлсэһэн, өөһэдынгөө эрхын түлөө вьетнам арадай шэн зоригто тэмсэлые дэмжэдэг байһан социалис хани һэгэдэлтэ оронуудай, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, эб эетэй байхые хүсэдэг бүхы хүсэнүүдэй оролдолго Вьетнамдахи буудалдаа зогсоохо тухай, тэрэнэй газар дайда дээрэһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха тухай асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсолгын шухала нүхэсэл болоһон байна. Вьетнамтай һаналаа нэгэдэн талархаһан уласхоорондын үргэн ехэ хүдэлөөн амгалан тайбан ажаһуухые, национальна бэеэ даадаг, социальна үнэн зүб байдалтай болохые хүсэдэг арадуудай эрмэлзэлэй бодото бэелэл болонхой.

Вьетнамдахи дайе болюулха, амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээ баталһан ушар вьетнам арадай үмэнэхи зорилгонуудые үнэн зүбөөр эсэслэн шиидхэхэ зам тэрэнэй үмэнэ нээнэ.

Вьетнамай Демократическа Республика — Зүүн-Урда Азидахи социализмын хэрэм — дайнай тохёолдуулһан хойшолонгуудые усадхан зайсуулжа, экономическа хүсэеэ бэхижүүлжэ, социалис байгуулалта үргэн дэлисэтэйгээр бэелүүлжэ шадаха, тиихэдээ национальна бэеэ даадаг байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэ, бэеэ дааһан, хүгжэлтын замда ороһон арадуудта жэшээ харуулха аргатай болохонь. Дайе, гадаадын хамааралгые болюулһан ябадал национальна зүблэрэлгын, демократиин, үнэхөөрөө бэеэ дааһан байдалай ба нейтралитедэй замаар Урда Вьетнамай дабшаха арга хангаха байна.

Вьетнамай газар дээрэ амгалан байдал тогтоогдоходоо, Зүүн-Урда Азидахи оршон байдалые заһаруулха хэрэгтэ туһа хүргэхэ, уласхоорондын шахардуу байдалые саашадань һулаоруулхын түлөө, Азида ба бүхы түбинүүдтэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө дэлхэйн социализмын, национально-сүлөөрэлгын, хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэнүүдэй тэмсэлдэ бүри таараа зохид арга боломжонуудые олгохо.

Вьетнам аха дүүнэрэйнгээ амжалтануудые туйлаһандань совет арад үнэн зүрхэнһөө баясана. Вьетнам арадай хэсүү шанга туршалгануудые дабажа байһан жэлнүүдэйхидэл, империалис түримхэй ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлэй үсынхидэл адляар шэнэ шатадашье Советскэ Союз Вьетнамай үнэн зүб хэрэгые хододоо дэмжэн тэмсэхэ байха. Баталагдаһан хэлсээнүүдые бэелүүлгэ нэгэдэмэл, демократическа, амгалан, бэеэ дааһан ба хүгжэн һалбаржа байгаа Вьетнамые тогтоолгын замдахи шухала шата болохо гэжэ совет хүнүүд батаар этигэнэ.

Л. БРЕЖНЕВ,
КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь

Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ.

А. КОСЫГИН,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

...ВА, 1973 оной январиин 27.

Урда Вьетнамые сүлеелхэ Национальна фронтын ЦК-гай Президиумэй Түрүүлэгшэ,
Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Консультативна соведэй Түрүүлэгшэ

доктор НГУЕН ХЫУ ТХОДО

...да Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Түрүүлэгшэ

доктор ХЮИНЬ ТАН ФАТДА

...рэз ханинар!

...риалис эзэрхэг түримхэй ябуул... ...эргүү удаан сагай, шэн зоригто ...рэз, вьетнам арадай шухала ... туйлаһантайнь дашарам..., Танда, Танаар дам..., Урда Вьетнамай бү... ...триотическа, түрүү үзэл бодол... ...үсэнүүдтэ КПСС-эй Центральна ...эй, СССР-эй Верховно Соведэй, ...э правительствын ба бүхы со... ...дай үмэнэһөө халуун амаршалга... ...хүргэнэбди.

...гай ба тэрэнэй союзнигуудай ...эрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гар... ...хараалһан, тэрэшэлэн Урда ...й хүн зоной гол эрхэнүүдые ...мдэрһэн хэлсээнэй үндэһөөр, ...етнамдахи дайе болюулһан яба... — национальна сүлөөрэлгын ба ...а хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө ...дай тэмсэлэй түүхэ бэшэгтэ гай... ...хуудаһан болоно орохо түүхэтэ ...олоно. Эзэрхэг түримхэйшүүл ...томо хүсэнүүдые хэрэглэбэ... ...териальна угаа ехэ гаргашануу... ...эшье, Урда Вьетнамай баатар ... патриодуудые үбдэг дээрэнь ...улхэ, эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даан... ...далтай байха гэһэн эдэнэй хуу... ...үсэл эрмэлзэлые дараха хаба ...й байшоо.

...ба Хойто хубидахи бүхы вьет... ...арадай гайхамшаг баатаршалга ...анай, илалта туйлаха гэһэн бата ...ри ба дура хүсэлэй, шэн зоригто ...лго хүсэлэлгын ашаар, тэмсэлэй ... формые — зэбсэгтэ, политиче... ...дипломатическа аргануудые ша... дамараар тааралдуулан хэрэглэһэнэй, национальна хүсэлэлгэнүүдэе уласхоорондын үргэн ехэ дэмжэлгэтэй нягтаар холбоһоной ашаар Вьетнамда иимэ амжалтанууд туйлагдаһан байна. Вьетнам арадай алдарта баатаршалгань империализмда эсэргүүсэн, национальна талаараа сүлөөрхын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта зориг бадаруулагша жэшээ болохол.

Вьетнамда амгалан байдалай һэргээгдэһэн ушар — вьетнам арадта али бүхы туһаламжа ба дэмжэлгэ ходо үзүүлдэг социалис хани нэгэдэлэй, дэлхэйн эб эетэй байхые хүсэдэг, бүхы түрүү хүсэнүүдэй мүн лэ ехэ илалта болоно. Баатар габьяата вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэһэн, урдань хэзээшье үзэгдөөгүй ехэ дэлисэтэй болоһон бүхэдэлхэйн кампани амгалан тайбан ажаһуухые, национальна талаараа бэеэ дааһан байдалтай болохые, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлахые хүсэдэг арадуудай хүсэл эрмэлзэлэй гайхамшаг бэелэл болоо.

Дайнай болюулагдаһан ушар, Вьетнамай газар дээрэһээ США-гай ба тэрэнэй союзнигуудай сэрэгүүдые гаргалга амгалан байгуулалтын, демократиин, бэеэ дааһан байдалай, нейтралитедэй замаар Урда Вьетнамай хүгжэхэ ба дабшахынь тула, Вьетнамай асуудалые зүб зүйтэйгөөр, эсэслэн шиидхэлгэ — вьетнам арадай национальна хүсэл эрмэлзэлтэй зохилдуулан, гадаадын ямаршье хамааралгагүйгөөр, Вьетнамые амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ таарамжатай зохид арга боломжо нээхэ байха.

Вьетнамда амгалан байдал һэргээгдэхэдэе, Азидахи, бүхы дэлхэй дээрэхи оршон байдалые заһаруулха, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, бүгэдэ ниитын эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө түрүү үзэл бодолтой, демократическа хүсэнүүдэй тэмсэхэ таарамжатай шэнэ арга боломжонуудые хангахань лабтай.

Гайхамшаг амжалта туйлаһандань вьетнам аха дүүнэртэеэ хамта үнэн зүрхэнһөө баясажа байнабди. Энэ оронойнь сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалда халдаһан эзэрхэг түримхэйшүүлэй добтолгодо зохихо харюу үгэһэн вьетнам патриодуудай баатаршалгаар ехэтэ омогорхон баясадаг байһанаа совет хүнүүд элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Интернационализмын, национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын гайхамшаг гол ёһонуудта үнэн байдаг совет арад империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэһэн илалта түгэс тэмсэлэйнь бүхы шатануудта Вьетнамай патриодуудтай хододоо гар гарһаа барилсан ябадаг байгаа. Совет арад саашадаашье аха дүү вьетнам арадта шухала дэмжэлгэ үзүүлхэ, баталагдаһан хэлсээнүүдые сэхэ шууд бэелүүлхын түлөө, амгалан тайбан, бэеэ дааһан, демократическа ба нейтральна Урда Вьетнамай түлөө үнэн зүб тэмсэлдэнь Урда Вьетнамай патриотическа, түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүдэй талада хододоо байхаар шиидэһэнээ совет арад элирхэйлэн мэдүүлнэ. Урда Вьетнамай патриодуудай олон жэлдэ шэн зоригтойгоор тэмсэһэн арюун хараа бодолнууд зайлашагүй илаха гэжэ совет хүнүүд батаар этигэнхэй.

Л. БРЕЖНЕВ,
КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь

Н. ПОДГОРНЫЙ,
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

А. КОСЫГИН,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

...ВА, 1973 оной январиин 27.

МОДОШОДОЙ ЗҮБЛӨӨН ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай түрүү ...мэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, хү...рилэгшэдэй зүблөөн һаяхан үнгэргэгдэбэ. Комбина... ...чальник А. И. Кораблёв үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэ... ...дүнгүүд ба саашанхи зорилго тухай элидхэл хээ.

...бинадай хүдэлмэришэд үнгэрһэн 1972 он соо яһа... ...эдэбхитэйгээр ажаллажа гараа. Түсэбһөө гадуур 100 ...ган кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, хараалагдаһан ...барһаа гадуур 2 миллион түхэригэй продукци худал...даһан байна. Баргажанай, Байгалай, Горхоной болон ...най леспромхозуудай коллективүүд үндэр бүтээсэ ...ажа шадаба. Комбинадаймнай модошод бүхэсоюзна ...эсөөндэ хабаадажа, юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи — ...дэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын ...э тэмсэжэ эхилээ гээд, элидхэл соо тэмдэглэгдээ.

...лидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ Хандагайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой Н. Ф. Семёнов, Баргажанай леспромхозой директор К. И. Арсеньев, Буряадай мебельнэ комбинадай модо хюрөөдэгшэ П. И. Грудинин, Байгалай леспромхозой партийна организациин секретарь Н. Н. Васильев, Итанцын леспромхозой жолоошон Ю. Ч. Морозов гэгшэд хабаадаа.

Модо бэлэдхэхэ 1973 оной даабари 28-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 40 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, 5 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо гаргаха, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 2 миллион түхэригэй продукци худалдаанда үгэхэ, эрдэм ухаанай үндэһөөр ажалаа эмхидхэхэ талаар 255 хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ, 185 мянган түхэригэй арьбалалта хэхэ гэжэ «Забайкаллес» комбинадай модошодой энэ социалис уялга соо хэлэгдэнэ.

Н. ТЮРНЕВ.

ЖЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Хориин совхоз аймаг соогоо томохон ажахынуудай нэгэн болоно. Тус ажахы 2310 үхэр малтай, тэрэ тоодо 870 үнеэтэй, 6730 хонитой юм. Мүнөө эндэ 4234 эхэ хонин бии гэжэ тоологдоно. Совхозой малшад үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай муу бэшэ дүн туйлажа гараа. Жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1912 килограмм һүн һаагдаһан, хонин бүхэнһөө 3020 грамм нооһон хайшалагдаһан байна. Үбһэ тарянай муу бэшэ ургаса хуряагдажа абтаа.

Аймагай совхозуудай дунда 1972 ондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн согсолходо, тус ажахы КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн, аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн байна.

Хориин совхозой түрүүшүүлэй тоодо ороһониинь гэнтын ушар бэшэ юм. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд социалис мүрысөөндэ ехэхэн анхарал хандуулжа, мүрысөөнэй дүрим зохёоһон, хүдэлмэришэдэй суглаануудые отделени, бригада бүхэндэ үнгэргэһэн юм. Нигэжэ ажалай дүн саг болзор соогоо согсологдодог, мүрысөөндэ илагшад али бүхы талаһаа урмашуулагдадаг болоһон байха юм.

Малшад, механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөн совхозой амжалта туйлаха хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлээ. Ажалай түрүүшүүл нилээд олошороо. Жэшээлхэдэ, һаалишад Дымит Цыжипова, Цымжит Дараева үнеэн бүриһөө 2000 гаран килограмм һү һааһан, малшад Балдоржи Жапов, Цыренжап Баяртуев, Цыренханда Цыреторова гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 700—1000 граммаар нэмээһэн, хонишод Батодалай Гончиков, Цырма Жамбалова зуун эхэ хонин бүриһөө 100—105 хурьга абажа түлжүүлһэн байгаа. Луговодууд Мыдыгма Дампилова, Батоцырен Доржиев даажа абаһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 20—22 центнер ургаса ургуулһан, комбайнер Павел Горшков 159 га таряа баал болгон хадаһан, 461 гектар талмайн баал суглуулһан, 72 гектар тарялангай таряае сэхэ хуряаһан, 3386 центнер орооһо сохиһон байна.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые совхозой ажалшад халуунаар дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа. Тиимэһээ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ малшад, механизаторнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ урма зоригтойгоор ажаллажа эхилээ.

Д. НАЙДАНОВ.
Хориин аймаг.

Доржо Гармаевич Эрдынеев мал ажал дээрэ 15 жэлэй туршада ажаллаха зуураа нилээд дүршэлтэй болоһон малшан юм. Ажахын бэрхэ ухэршэн харууһалжа байһан малайнгаа шэгнүүрые нэмээжэ абаха түсэбөө 166 процент дүүргэжэ шадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой ухэршэн Д. Г. Эрдынеевые харанат.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ЭЗЭД

СССР гүрэнэй тогтоһон алдарта 50 жэлэй ойн баярые ажалай бэлэгүүдээр угтажа, һү һаалияа дээшэлүүлһэнэйнь түлөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй 1-дэхи фермын коллектив КПСС-эй Буряадай обкомой, Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан юм. һаалишадай туйлаһан амжалта тухай эндэ хөөрэжэ үгэмөөр.

Ажахын һаалишад һү һаалгаяа 113 процент, гүрэндэ худалдалгаяа 111 процент дүүргэжэ шадаа. Энэ хугасаада 100 үнеэн бүриһөө 97 тугал абтаа. Үнеэн бүриһөө 2250 килограмм һүн һаагдаһан байха юм. Ажалдаа шударгы бэрхэ һаалишад Цындэмэ Дашиева, Елизавета Раднаева гэгшэд харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2900—2870 килограмм һү һаажа, үетэн соогоо онсо шалгараа. Мүн Эрдэни Раднаев үнеэн бүриһөө 2700 килограмм һү абаа.

Тугалшан Дулма Домбоевагай харууһалһан зарим тугалнууд жэлтэй болоод байхадаа, 300 килограмм татана.

Үнеэдэй һү һаалиин эрид дээшэлхэ хэрэгтэ фермын луговод Бимба Пирмаевай оролдолго бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай хэр бэрхэшээлтэй байбашье, тэрэ 130 гектар сабшалан дээрэһээ 2600 центнер үбһэ хуряажа шадаа. Дүршэлтэй луговод 30 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 32 центнер үбһэ хуряажа абаа. Үбэлжэлгэеэ һайнаар үнгэргэхэ арга боломжо эндэхи малшадта гүйсэд бии.

һаалишад тээмэндэ болоһон суглаан дээрэ баталан абаһан социалис уялгаяа шэнэлэн абаба. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы 1973 ондо эндэхи һаалишад жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һааха тухайгаа мэдүүлээ. Дүй дүршэлтэй һаалишад Цындэмэ Дашиева, Эрдэни Раднаев, Елизавета Ринчинова гэгшэд энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 3000 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха гэһэн социалис уялгатай.

1972 оной IV квартал, 1973 оной зургаа һарын туршада үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һааха даабарияа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо эндэ гүйсэд бии. Энэ һарын түрүүшын хахадта Эрдэни Раднаев, Мария Гиляева гэгшэд нёдондонойхидо орходоо 440—400 килограммаар ехэ һү һаажа абана. Хараалһан түсэб, даабарияа үлүүлэн дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойн баярые ажалай бэлэгүүдээр угтахань тэдэнэртэ гүйсэд этигэмээр.

Г. ЛАМУЕВ.
Баргажанай аймаг.

РЕПОРТАЖ

«АДХАРХЫНЬ» УРДАХАНА

Дардын хүл. Нарһан тужын хоорондуур самсаалтан гараһан нарнишаг гол өөдэ ошоходо, дун сагаан саһаар хушагдаһан түхэреэхэн талын дунда хонидой байра, хашаа хорёо уданшьегүй харагдаадхина.

Хонишоной гэрһээ гараһан сайбар утаан үглөөнэй шанга жабарта шанха өөдөө гэзэгэтэн дэгдэхэ юм. Тээ саана шэбэр соо тошон халиһан хэбэртэй, уурал бааян тооһоржо, оршон тойронхи бургааһа, шугы, ой модон сагаан боро мориной дэлһэндэл бууралтана.

Элхиин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Валентина Дабаева манай ерэхэдэ, һүритэй үбһэ нэгэ захаһаань задаланхай, мундуу мундуугаар асалаад, хонидой хорёо руу хаяжа, тэрэнээ саашань абаашаад, хобто руу хэжэ байба. Энэ үедэ тэрэнэй туһалагша Стасик Дмитриев орооһо таряа хүнэгөөр зөөжэ, түнхимэл ута модон хобоонууд соогуур адхана, ойһоо асарагдаһан нарһанай ногоон шэлбүүһэ тараана.

— Би оройдоол хоёрдохи жэлээ хонишоноор хүдэлжэ байнаб. Урда тээнь олон жэлдэ һаалишанаар ажаллаа хүм. Даб дээрэ тиимэшье бэрхэ хонишон болошооб гэхэ аргамнигүй даа. Нёдондо хэды оролдоошье һаа, зуун эхэ хонин бүриһөө арай гэжэл 90 шахуу хурьга абаа бэлэйб. Одоол мүнөө жэлдэ зуунһаа — 100 хурьга абажа шадаагүйшье һаа, сохом 95-ые абахаб гээд һанагшаб, — гэжэ Валентина Ринчиновна хөөрэнэ.

— Ямаршье хүн хүдэлхэ бүреэ хүдэржэхэ, ажаллаха бүреэ башарха гэжэ, Валентина нёдондонойхиһоо һураггүй бэрхэ болоо. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо үбэлжэлгэдөөшье һайнаар бэлдэнхэй. Үбһэ тэжээлээ ехэ гамтай наринаар, зүбөөр хубаарилжа эдюулнэ, — гэжэ колхозой главна зоотехник Геннадий Пруидзе хэлэнэ.

Нээрээшье, бүхы байра байдалыень харахада, бүхэриг һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Хорёо соонь хэдэн һүри үбһэн, зохидоор обоологдоһон һолоомо, зелёнко, ехэ сүшээг-хоорбо соо обёос шэниисэ хоёрые холиһон орооһо талханай зүйл хэгдэнхэй харагдана. Дэбдихэр хэхэ хохир ехээр обоолоотой. Хонидойнь хашаа хуу шабагданхай, дулаалагданхай байна. Хурьгалһан хурьгалаагүй, мүн тураһан, муудаһан хонидые хэдэн ондоо илгажа эдеэлүүлхэ олон хорёонууд.

— Түрүүшын жэлдэ ямар хонидойнгоо тураһан, муудаһыень илгаруулжа шадаггшагүй һэм. Хуул адли шэнги байна. Хонидые ходо хаража ябахадаа, хүн хёрхо болохо юм байна. Мүнөө турахаяа һанагшыень дары илгадагби. Түргэн тордожо абаагүй һааш, хэдэхэн хоног соо тэдэш муудашаха, һүүлдэнь тоһошье шудха — туһа болохогүй бшуу. Баһа хониной хэзээ хурьгалхыень абаһаар мэдэхэ бологдоо, — гэжэ хөөрэхэ зуураа, Валентина Ринчиновна хонид соогуураа хараашалан ябана.

— Зай, хэды хурьгадтай болообта? — гээд главна зоотехник асууба.

— Түрүүшын 5—6 хурьган гараад байна. Искусственна аргаар үрэжүүлһээрээ тоолоходомни, нигээд лэ январиин 25-һаа түлэг «адхаржа» эхилээ. Бүхыдөө 600 эхэ хонидтойбди, эдэмнай хуул февраль соо түрэхэ, — гэжэ хонишон хэлэнэ.

— Хурьгадые абалсаха хүнүүд олдонхой гү? — гээд асуубаб.

— Олдонхой. Нёдондо намтай хүдэлэлсэһэн дүршэлтэй малшан ябаһан Дугаржаб Эрдынеев мүнөө жэлдэшье баһаһ түл абалсахаб гэнхэй. Тэрэ һаяар ерэхэ даа. Тээ хожом үшөө хүниие нэмэжэ үгэхэ ёһотой. Мүнөө хурьгадай олоороо гаража эхилээгүйдэ, отарада үлүү хүнүүдые байлгаһанай хэрэггүй ха юм, — гэнэ.

— Хурьгадые абаха хашаа соотнай пеэшэн, дулаасуулха ута шэрэм хоолой табихаяа үглөөдэр хүнүүд ерэхэнь, — гээд главна зоотехнигэй хэлэхэдэ, хонишон ехэтэ баярлана:

— Үнгэрэгшэ жэлдэ байрамнайл досоогоо шиигтэй байжа зобоо һэмди. Пеэшэн табигдахадаа, дулаан, хуурайшье болохол даа.

Хонишодой гэр соо орохо до дулаахан, досоохинь дун сагаанаар будагданхай, поолынь шэрдээтэй. Хонишодой өөһэдынь абаһан социалис уялга, мүрысөөндэ уряалһан плакат гэхэ мэтэ үлгэгдэн хэй. Транзисторна радиоприемник харагдана. Отарын ахалагша хонишон Валентина Дабаевагай отарынхид хүршэ хонишон Моисей Ивановтой мүрысөө баталанхай.

— Мүнөө дээрээ хониднай хүсэ шадалаар яһала һайн. Хонин бүхэндэ үдэрэй 600 грамм үбһэ, 400 грамм талха тарянай зүйл, 300 грамм һолоомо эдюулнэбди. Ойһоо нарһанай ногоон шэлбүүһэ таһалгаряагүй зөөнэбди. Игээд хонидой түлэг хурьгалжа эхилхэдэ, тэдэнэй һүтэй байхын тула эндэмнай дүтэ дарагдаһан сенаж задалжа эдюулхэбди. Юрэдөөл, зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха гэһэн уялгаяа үлүүлэншье дүүргэхэ арга гүйсэд бии, — гэжэ нүхэр Дабаева хэлэнэ.

Дүй дүршэлөөр үшөө багашагшье һаа, энэ залуу хонишоной үнэн шударгы, оролдосото ажалаараа амжалта туйлажа шадаха байһандань этигэхээр.

Байгша ондо Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой бүхы табан отаранууд зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга абаха зорилготой. Түрүү хонишод Ханда Цырендоржиева, Цыденжап Базаров, Моисей Иванов гэгшэд зуунһаа — 100 хурьга абахын түлөө тэмсэхэ юм. Мүнөө эндэ хонид түлэг хурьгалжа захалба. Колхоз дотор түрүүшын зуугаад шэнэ түл абтанхай.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон В. Дабаева.

Авторай фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ШИИДХЭХЫ ЖЭЛДЭ ЭРШ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Б. ПИВОВАРОВАЙ элидхэлһэ

Нүхэдүүд!

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэл үнгэрбэ. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлэн, совет арад зон шэнэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ хараалагдаһан ехэ зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Үнгэрһэн 1972 ондо, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай түүхэтэ жэлдэ олон яһатан совет арадууд юһэдэхи табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар илангаяа ехэ амжалтануудые туйлаба.

Түсэбтэ табан жэлэй зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ манай республикын ажалшадшье өөһэдынгөө хубитые оруулаа.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ республикымнай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хараалһан даалгабари уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэв. Совет арадуудай аха дүүгэй холбоо барисаае бэхижүүлгэдэ габьяатай байһанайнгаа, экономическа, социально-политическа ба культурна байгуулгада ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай дашарамда, манай Буряадай АССР Арадуудай Хани Барисаанай орденоор шагнагдаа.

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй туршада 250 миллионһоо дээшэ түхэригөөр гэхэ гү, али 25 процентээр ехэ болбо. Республикымнай хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури эли бодо үргэдхэгдөө. Тэрэнэй хүгжэлтэдэ 132 миллион тухай түхэриг гүрэнэй мүнгэн зөөри гаргашалагдаа.

Үнгэрһэн жэлэй байгаалиин тааруулагүй байдалдашье олон ажахынууд ороо-һото ургамалнуудай муу бэшэ ургаса суглуулаа. Мал ба шубуу, һү, үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэв. Мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмэ дээшэлээ, бүхы түрэлэй малай ба шубуунай тоо толгой олошороо.

Республикын арадай ажахын хүгжэлтэдэ бүхыдөө 559,5 миллион түхэриг капитальна һомололго хэгдэһэн байна.

Совет арадай байдалые һайжаруулха, соёл культурые болон эрдэм хүгжөөхэ талаар парти, правительствын хараалһан хэмжээ ябуулганууд удаа дараалуулан бэелүүлэгдэнэ. Тиин Буряад ороной арад зоной мүнгэн олзо оршо 100 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 15,1 процентээр һүүлэй хоёр жэл соо дээшэлээ. 575,5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр ашаглалгада үгтэжэ, 50 мянганһаа дээшэ хүнүүд гэр һуудалайнгаа байдалые һайжаруулаа.

Һургуулинуудай, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, больницанууд, библиотекэ, клубууд, кинотеатрнууд шэнээр баригдажа үргэдхэгдөө.

Ойн баярай 1972 ондо промышленностиие, капитальна барилгые, транспорт болон хэлхээ холбооое, улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые саашадань хүгжөөхэ талаар горитой худэлмэри хэгдээ.

Продукцие худалдаанда ябуулха түсэб 102 процентээр дүүргэгдэв. Тиихэдэ валовой продукциин хэмжээн 12 процентээр, худалдаанда ябуулагдаһан продукци 10 процентээр 1971 онойхиһоо ехэ болоо.

Промышленностиин худэлмэришэд СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ, хараалагдаһанһаа ехээр продукци абаха гэһэн социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Тиин гүрэнэй түсэб дүрбэн хоногоор урид дүүргэгдээ, уялгаар хараалагдаһан 12 миллион түхэригэй орондо 18,5 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

ССР-эй 50 жэлэй ойн баярай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр республикымнай 8 промышленна предприяти, барилгын эмхи, нэгэдэл болон экспедицинүүд үндэр ехэ шагналда — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй Ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгтэ хүртөө.

Социалис мүрысөөндэ һайн амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө олон предприятинууд РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Россиин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй ойн баярай хүндэлэлэй грамотануудые, партиин областной комитедэй, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй ойн баярай грамотануудаар шагнагдаа.

Түрүү предприятинуудай худэлмэриин дүн дээрэһээ абажа, нэгэ хэды жэшээнүүд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэлтэй. Жэшээ болгон, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводые абаад үзэе. Продукцие худалдаанда ябуулха гүрэнэй түсэбые тус заводой коллектив декабриин 25-да болзорһоо урид дүүргээ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 427 мянган түхэригэй продукци наймаанда дамжуулан үгөө. Шэнэ техникые, эмхидхэлэй, техническэ хэмжээ ябуулгануудые комплексноор нэбтэрүүлэн бэелүүлһэнэй ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэв, продукциин өөрын үнэ сэнгые 3,9 процентээр доошолуулаа. Тиигһэнэй эсэстэ хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 230 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Тимлюйн цементын заводой коллектив үнгэрһэн жэлдэ мүн лэ муу бэшээр худэлөө. Наймаанда ябуулһан продукциин түсэб 102 процент дүүргэв. Социалис уялгануудайнгаа ёһоор 2 мянган тонно цементын орондо 5 мянган тонно цемент түсэбһөө гадуур гаргаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ болоод бусад уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэв.

Республикымнай промышленность бүхыдөө ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө үнгэрһэн жэлдэ хараалһанһаа 3 процентээр үлүүлэн дүүргэв. Энэ талаар прибор бүтээлгын завод һайн жэшээ харуулна. Тэндэ 584 мянган нормо часаар худэлмэришэдэй ажалай гаргаша доошолуулагдаа гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, 230 худэлмэришэдэй сүлөөлэгдэһэнтэй жэшээтэй амжалта туйлагдаа. Тус заводто ажалай бүтээсэ 19,8 процентээр ургаа, энэнэй ашаар абтаһан продукциин 78,3 процентнь үйлэдбэрилэгдөө.

Промышленна предприятинуудта эрдэм наукын ба техникын шэнэ туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэл улам үргэдэнэ. Энэ талаар, жэшээлхэдэ, авиационно заводто бага бэшэ оролдолго гаргагдана. Гэбэл, техническэ шэнэ туйлалтануудые, урлан нарижуулгые нэбтэрүүлһэнэй, экономикодо алмалтын хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар 1972 ондо 2 миллион 144 мянган түхэригэй экономическа арьбалалта хэгдэв.

«Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудта үнгэрһэн жэлдэ модонуудые тайраха 12 полуавтоматическа түхеэрэлгэнүүд баригдаа, модо отолон унагааха худэлмэридэ гидроклин нэбтэрүүлэгдэв, отолһон модые ашаха, буулгаха ба ябталха худэлмэринүүд оньһожоруулагдаа. Бүхы комбинадаар нэгэ худэлмэришэндэ хүртэдэг отологдоһон модоной хэмжээн 700 кубометртэ хүргэгдөө.

Ойн баярай жэлдэ арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ үсөөн бэшэ һайн һайн эдэбхи үүсхэлнүүд харуулагдаа. Хэдэн мянган ажалшад ажалай бодото баатаршалга гаргаа.

Ойн баярай уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнгээ түлөө үйлэдбэриин 200 тухай түрүүшүүл СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ илагшын дипломуудаар шагнагдаа.

Нүхэдүүд!

Доторой нөөсэ болон арга боломжонуудай гүйсэдөөр ашаглагдаһан байгаа һаань, промышленностиимнай амжалтанууд бүри ехэ байха һэн. Теэд үшөөл олон предприятинуудта, бүхэли һалбаринуудта дутуу дунда зүйлнүүд үзэгдэнэ.

23 промышленна предприятинууд гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 12 процентнь үнгэрһэн жэлэй гүрэнэй түсэб дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо түмэрбетон зүйлнүүдые хэдэг Таловска завод, «Забайкаллес» комбинадай гурбан предприяти, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика, барилгын материалнуудай Татауровска комбинат, «Сельхозтехникын» 3 районно отделени, загаһанай 2 завод. Нютагай промышленностиин министерствын 4 предприяти орол соно.

Республика доторнай бүхыдөө 12 предприяти 1971 онойхиһоо үйлэдбэреэ доошонь оруулһан байна. Энэ хадаа тон ехэ дутагдал болоно.

Олон предприятинууд ажал худэлмэреэ жэгдэ һайнаар ябуулхын түлөө хангалтагүйгөөр оролдоно, юуб гэхэдэ, һарын һүүлшын 10 хоног соо бүхы хүсөө хаяжа, продукциингаа ехэнхи хубиие гаргадаг зантай. Иимэ ябадал дээрэһээ түсэбэй дүүргэлтэ таһалдахаяа һанадаг, продукциин шанар һэбэреэ байдаг.

Зарим предприятинуудта түсэбэй дүүргэлтэ тушаа нюдэ далдалга хэгдэдэг, үнэ сэнгые тогтоохо талаар хазагайралганууд гаргагдадаг байна.

Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтые харуулһан тоо, баримтануудай, продукциин сэнгүүдэй хойноһоо шанга хиналта ябуулха, энэ талаар тогтоогдоһон гурим хазагайруулһан хүнүүдые харюусалгада хабаадуулха шухала.

Илангаяа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб дүүргэхэ талаар предприятинуудай гаргаһан дутуу дунданууд тэсэшэгүй. Тиин элидхэлшэ Онохойн модо болбосоруулгын комбинадтахи, Улаан-Үдын хирпиисын заводтохи, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудтахи байдалые шүүмжэлбэ. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые хангалтагүйгөөр ашаглаһанай, ажалай журамай һула байһанһаа худэлмэришэдэй бүтээсэ бага, жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын хирпиисын заводто ашаглагдаагүй худэлмэриин сагай хахадынь ажалшадай худэлмэридөө гараагүй, гээгдэһэн ушарһаа болоһон байна. Худэлмэришэдэй элдэб шалтагаанаар ажалдаа гарадаггүй ябадал үйлэдбэридэ ехэхэн хохидол ушаруулна. Предприятинуудай, партиина болон профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд худэлмэриин сагуудые дэмы гээхэ баримтануудтай жэлэй эхинһээ хойшо шанга тэмсэл ябуулха зэргэтэй.

Продукт үйлэдбэрилгые саашадань дээшэлүүлхэ арга нөөсэнүүд республикын предприятинуудта бага бэшэ бии. Гэбэшье олонхи предприятинуудта станогууд болон түхеэрэлгэнүүд хоёр-гурбан халаанда ашаглагданагүй, эмхидхэлэй болон техническэ элдэб шалтагаанаар удаан саг соо миин байлгагдана.

Үйлэдбэриин худэлмэриие комплексноор оньһожоруулха асуудалнуудта мүн лэ хангалтагүй анхарал хандуулагдана. Жэшээлхэдэ, асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюйн заводто оньһожоруулагдаһан 3 агрегат ашаглалгада үгтэхэ ёһотой аад, нэгэнииньшье бүтээгдээгүй.

Хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые шэнэлхэ хэмжээнүүд мүн лэ олонхи предприятинуудта аали нобшоор ябуулагдана. Локомотив вагон заһабарилгын заводто, манай эгээ томо предприятида, үнгэрхэдөө түмэр болбосоруулдаг станогуудай 30, кузнечно-прессово түхеэрэлгын 34, сварочно түхеэрэлгын 24 процентнь 20 жэлһээ саана тодхогдоһон байна гэхэ гү, али республикадахи дунда зэргын хэмжээнһээ горитой дээшэ болоно.

Экономикодохи алмалта арьбалалтын худэлмэри шангадхаха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай хандалгада харюу болгон, республика доторнай ехэ худэлмэри эмхидхэгдээ. Тиин үнгэрһэн жэлдэ бүхыдөө республика доторнай 30 миллион киловатт час электрын хүсэн, «Бурятэнерго» гэжэ районно управлениин предприятинуудта 2.165 условно тонно түлишэ алмагдаа, ЛВРЗ-дэ—432 тонно хара болон үнгэтэ металл, прибор бүтээлгын заводто — 100 мянган түхэригэй түүхэй эд ба материалнууд алмагдаа.

Гэбэшье, энэ алмалта арьбалалтын асуудалда үшөөл олон предприятинууд аңхарал багатайгаар хандана. Тиин республикын предприятинуудай 15 тухай процентнь үнгэрһэн жэлдэ түлишэ, электрын элшэ хүсэ алмахын орондо түсэбөөр хараалагдаһанһаа үлүү ехээр гаргашалаа. Энэ талаар Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа завод, Кировэй нэрэмжэтэ завод, трамвайн управлени болон бусад предприятинууд илангаяа ехэ гаргашатай.

Үнэ сэнтэй материалнуудые зүбөөр ашаглаха, алмаха гээшэ арадай ажахын нэн шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Энэ зорилгодо эзэн ёһоор хандаха, үзэгдэдэг дутагдалнуудые бага гэнгүй. бүхыдэнь усадхаха тон шухала.

Продукциин шанар тухай нүхэр Пивоваров тогтохо зуураа, энэ талаар һайн жэшээнүүдые харуулжа байһан «Электромашина» заводые онсолон тэмдэглээ. Республика дотороо тус завод эгээ түрүүлэн электродвигательнүүдые бүтээхэ талаар гүрэнэй «Шанарай тэмдэгтэ» хүртэһэн байна.

Гэбэшье олон предприятинуудта продукциин шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараанай шанарые дээшэлүүлхэ тон шухала.

Гэхэ зуура олон предприятинууд. илангаяа союзна ба союзно-республиканска мэдэлэй предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые гаргаха даалгабаринуудаа мууса дүүргэнэ, шанарыень дээшэлүүлхын түлөө хангалтагүйгөөр оролдоно. Судна бүтээлгын ба шэлэй заводууд, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд үнгэрһэн жэлдэ 40 мянганһаа дээшэ түхэригэй элдэб эд бараануудые худалдаа наймаанда дутуу үгөө. Гаргадаг продукциингаа шанарые һайжаруулха, шэнэлэн ондоо болгохо тухай олон предприятинууд һаналаа табингүй, жэлһээ жэлдэ нэгэ янза зүйлнүүдые үйлэдбэрилһөөр. Тиимэһээ тэдэ эд бараанууд худалдаа наймаанда гүйсэ багатай байдаг. Предприятиин хүтэлбэрилэгшэд арад зоной хэрэглэмжые анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэхэ, тэдэндэ хэрэгтэй эд бараануудые һайн шанартайгаар гаргажа байха зэргэтэй.

Улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай хүсэ шадалые дээшэлүүлхэ талаар үнгэрһэн жэлдэ зарим тэды худэлмэри хэгдээ. Гэбэл, 1200 мянган түхэригэй шэнэ барилга, түхеэрэлгэ хэгдээ, 650 хэһэг шэнэ машина түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. 1971 онойхиһоо 6 процентээр ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн дээшэлээ. Гэбэшье жэлэй түсэб 90, хүдөө нютагта — 79 процент дүүргэгдээ. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Яруунын, Зэдын быткомбинадууд муугаар худэлөө.

Улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха талаар байгша оной түсэбые дүүргэхын тулада Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд. мүн городуудай ба аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд зохихо хэмжээнүүдые абаха, городой тусхай мэргэжэлтэй предприятинуудые аймагуудай быткомбинадуудтай зохилдуулан худэлгэхэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын пунктнуудай тоо олошоруулха, предприятинуудай кадрнуудые бэлэдхэхэ худэлмэриие һайжаруулха уялгатай.

Нүхэдүүд!

Республикымнай промышленностиин урда мүнөө жэлдэ ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Худалдаанда ябуулагдаха продукциин хэмжээн 6,5, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленностяар — 7,4 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. Манай промышленность байгша ондо 1 миллиард 193 миллион түхэригэй продукци мүнөө жэлдэ гаргаха түсэбтэй. Энэ хадаа нилээд хүшэр даалгабари болоно. Алас-Дурна зүгэй ба Зүүн Сибириин экономическа районуудай үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор хараалагдаһан хэдэн томо томо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ болонобди. Зарим һалбаринуудаар — машина, прибор бүтээлгээр, ой модоной. модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай, эдеэ хоолой ба хүнгэн промышленностяар бүхы промышленностиин дунда вэргын хүгжэлтэһөө үлэмжэ дээшэ ургалта бүри мүнөө жэлдэ туйлагдаха зэргэтэй.

Гол фонднуудые ашаглалгые һайжаруулха, шэнээр бүтээгдэһэн предприятинуудые проектээр хараалагдаһан хүсэндэнь түргөөр хүргэн ашаглаха, тиин нэн түрүүндэ хүүргын түмэр зүйлнүүдэй заводые, Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинадай, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, Онохойн модо болбосоруулгын комбинадай үйлэдбэриин талмайнуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Арадай ажахын шухала һалбаринуудай нэгэниинь капитальна барилга болоно.

Үнгэрһэн жэлдэ республикымнай барилгын эмхинүүд 268 миллион гэхэ гү, али 1971 онойхиһоо 13 миллион түхэригэй үлүү ехэ барилга хээ. Электро-дамжуулгын мянга гаран километрэй шэнэ лини татагдаа. Сэлэнгын ЦКК-да тепловой электростанци, «Теплоприбор», ба «Электромашина» заводуудай үйлэдбэриин корпусууд, Чивыркуйскэ загаһанай завод, Хандагатайн леспромхоздо технологическа зомгооһоной цех бодхоогдожо, ашаглалгада үгтөө. Нютагай промышленностиин талаар Улаан-Үдэ городто урлан дархалһан зүйлнүүдэй фабрика, Бабушкин городто оёдолой фабрика бүтээгдээ. Хүдөө нютагуудта 1.700 номертой автоматическа телефоной шэнэ станцинууд худэлжэ эхилээ.

Дүн хамтадаа 80 мянган толгой эбэртэ бодо мал, хонин болон гахайн байха байрануудые хүдөөгэй барилгашад бодхоожо, ашаглалгада үгөө.

Гүрэнэй, кооперативна предприятинууд болон колхозууд 261,2 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бодхоогоо. Һургуулинууд, һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, магазин, столово болон больницанууд шэнээр баригдажа үргэдхэгдөө.

Гэхэ зуура, капитальна барилгын талаар үнгэрһэн жэлдэ олон дутагдалнууд үзэгдөө. Байгша оной январиин 19-дэ «Правда» газетэдэ Буряадай мебельнэ комбинадта шэнэ барилгын аали нобшоор хэгдэжэ байһан тухай тон зүб шүүмжэлэл хэгдээ.

Шэнэ барилгада хараалагдаһан мүнгэн һомололго жэлһээ жэлдэ дутууса гаргашалагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ элүүрые хамгаалгын шэнэ барилгануудта һомологдоһон мүнгэнэй 267 мянган түхэриг Буряадай барилгын управлени дутуу ашаглаа. «Бурятцелинстрой» трест хүдөөгэй барилгада хараалагдаһан мүнгэнһөө 250 мянган түхэриг мүн лэ дутуу хэрэглээ.

Хүдөөдэхи шэнэ барилгада жэл ерэхэ бүри ехэ мүнгэн хараалагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ дүн хамтадаа 88,7 миллион түхэриг һомологдоһон байгаа.

Гансашье «Бурятцелинстрой» трестээр бэшэ, мүн Хүдөө ажахын министерствээр колхоз, совхозуудтахи шэнэ барилгануудые бодхохо түсэб таһалдуулагдана.

Гадна хүдөөдэ шэнэ барилгые түсэблэхэ талаар үсөөн бэшэ дутагдалнууд ушарна. Мүнгэн зөөриингөө арга боломжые хараадаа абангүй, зарим колхозууд шэнэ барилга эхилээд, удаан саг соо бүтээжэ яданад. Эндэ нэгэ жэшээ дурдабал, «Прибайкалец» колхоз өөһэдынгөө зөөреэр крахмалай завод барилгые эхилээд, 5 жэлэй туршада ашаглалгада үгэжэ ядашоо.

Хүдөөгэй барилгануудые түсэблэн зохёохо талаар республикадамнай гурбан эмхи зургаан: «Красноярскгипросовхозстрой» гэжэ конторын Буряадай филиал, «Бурятколхозпроект», «Гипроводхоз» гэжэ экспедици худэлдэг байна. Тэдэнэй зорилгонь — хүдөөдэхи барилгада индустриальна арга онолнуудые үргэнөөр хэрэглэлгые хангаха, барилгын сметнэ үнэ сэнгые хямдаруулха хэрэг болоно. Харин энэ зорилгоео тэдэ мууса бэелүүлнэ. Жэшээлхэдэ, эбэртэ бодо малай толгой бүриин байрлаха нэгэ һууриин сметнэ сэн 1965 ондо дунда зэргээр 420 түхэригтэ хүргэгдэдэг байгаа һаа, 1970 ондо — 850—900 түхэригтэ, харин мүнөө үедэ 2000 түхэригһөө дээшэ гараа. Иимэ ехээр барилгын сэнгэй дээшэлһэн ушар имагтал барилгын материалнуудай сэнгүүдэй дээшэлһэнһээ болоогүй. Барилгашадай дурадхалаар проект зохёодог эмхинүүд шэнэ барилгада суглуулагдамал түмэрбетониие хүдөөгэй эрхэ байдалда үлүү ехээр хэрэглэхые баадхана. Хүдөө ажахын барилгада барилгын хүнгэн зүйлнүүд огто хэрэглэгдэнэгүй гэхээр. Жэшээлхэдэ, модоор матажа, няажа хэһэн конструкцинуудые, дулаа баридаг материалнуудые, хүнгэн ханын материалнуудые болон бусад зүйлнүүдые «Бурятцелинстрой» трест үйлэдбэридөө хэрэглэхые оролдоногүй. Барилгануудай һуурида, хэрэгтэй хэрэгтүйшье һаань, бетоноор хэһэн фундаментнуудые табижа, ашаг багатайгаар цементые гаргашална.

Һүүлэй үедэ модоор барилга хэхэ ушарай улам үсөөржэ байһые зүбтэй дээрэ тоолохоор бэшэ. Хүдөөгэй барилгые хямдаруулха, цемент болон бусад үнэ сэнтэй материалнуудые багаар гаргашалдаг болохын тулада зохихо хэмжээнүүдые абахыень барилгын ба архитектурын хэрэгүүдэй талаар управленидэ, Хүдөө ажахын министерствэдэ, совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлдэ, барилгын болон проектнэ эмхинүүдтэ эрид дурадхагдана.

Капитальна барилгын гээгдэдэг ушар шалтагаануудай нэгэниинь хадаа барилгын индустриин үндэһэ һууриин хангалтагүйгөөр хүгжэжэ байһанһаа болоно гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэхэ зууураа, энэ талаар үзэгдэдэг дутагдалнуудые, шиидхэгдээгүй асуудалнуудые тоолон хэлэбэ.

Мүн барилгын эмхинүүд ажал ябуулгые хангалта багатайгаар эрхилдэг дээрэһээ түсэб даалгабаринуудаа мууса дүүргэнэ.

Барилгын эмхинүүд бүхыдөө ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэһэн байбашье, энэ талаар олон дутагдалтай. Барилгада худэлжэ ябаһан нэгэ хүндэ ажалай бүтээсые 1971 онойхитой жэшэжэ харабал, 11 эмхинүүдтэ доошоо ороһон байна.

Ямар шалтагаанһаа ажалай бүтээсэ багаб гэжэ хэлэбэл, барилга дээрэ худэлмэриин саг ехээр хаягдана, ажалай эмхидхэлэй, үйлэдбэриин журамай хэмжээн һула байна.

Барилгын шанар хангалтагүй байһаар. Шэнээр баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн бүхы барилгануудай хахадынь шахуу гүрэнэй комиссяар дунда зэргын сэгнэлтэтэйгээр тушаан абтадаг байха юм. Элирүүлэгдэһэн муу шанартай барилгые һайжаруулха, дутуу хэгдэһэн зүйлнүүдые хүсэлдүүлхын тулада худэлмэриин ехэ саг болон материалнууд гаргашалагдана.

Проектнэ эмхинүүд, архитектурын зургаанууд шэнэ барилгые түсэблэн зохёолгодо алдуунуудые гаргана. Жэшээлхэдэ «Бурятгражданпроект» гэжэ институдай худэлмэрилэгшэдэй гэмээр Сэлэн-Дүүмэ тосхондо баригдажа байгаа дунда һургуулиин намаглиг газарта табигдаһан дээрэһээнь фундаментань хоёр дахин һэлгэгдэһэн байха юм. Эдэ мэтэ дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүд барилгын худэлмэриие унжагайруулна, үнэтэй болгоно.

Нэгэн доро олон шэнэ барилгануудые эхилһэнһээ капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэн иишэ тиишээ сасагдаад, барилгын ябаса мүн лэ һаатуулагдана.

Респбуликын зарим аймагуудта түсэбөөр хараалагдаагүй барилганууд эхилэгдэжэ, мүн лэ мүнгэн зөөри, ажалай нөөсэ ашаг багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Энэ ябадалые хинаха, хорихо уялгатай. Госбанк ба Стройбанкын республиканска конторонууд саг соогоо эрид хэмжээнүүдые абанагүй.

Ашаглалгада үгтэхэ болоһон барилгануудые республикын Министрнүүдэй Соведэй хангалгын управлени, «Сельхозтехника» нэгэдэл хэрэгтэй материалнуудаар нэн түрүүндэ хангахын тулада халуун анхарал хандуулха зэргэтэй.

Республика доторнай байгша ондо шэнэ барилга урда жэлэйхиһээ, тухайлан хэлэхэдэ, 8 процентээр үргэдхэгдэжэ, 300 миллион түхэриг гаргашалагдаха. Хүсэндөө оруулагдажа худэлжэ эхилхэ предприятинууд гэхэдэ: Сэлэнгын ЦКК, хүүргын түмэр зүйлнүүдэй завод, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй № 9 котел болон бусад болоно.

Республикын министерствэнүүдэй талаар абажа харабал нимэнүүд шэнэ барилганууд бүтээгдэхэ гэбэл. Улаан-Үдын пивын завод үргэдхэгдэхэ, хилээмэнэй комбинадай дэргэдэ гурилые мэшээглэнгүйгөөр хадагалха склад баригдаха, Сэлэнгын архиин завод, Галуута Нуурай хилээмэнэй завод һэльбэн үргэдхэгдэхэ, Улаан-Үдэдэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшан, Үдэ гол дээгүүр шэнэ хүүргэ, «Турист» гэжэ гостиница баригдажа дүүргэгдэхэ. мүн бусад барилганууд ашаглалгада үгтэхэ.

Республика доторнай бүхыдөө 250 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд бодхоогдохо.

Республикын 50 жэлэй ойн баяр болотор Улаан-Үдэ городто выставкын зал, Хяагтада, Эрхирэгтэ, Дээдэ Саянтада соёл культурын байшангуудые барижа дүүргэхэ.

Хүдөөгэй барилгын талаар 600 мянган толгой нугаһа жэл соо тэжээхэ хүсэтэй Кабанскын нугаһанай фабрикые, совхозуудта 400 эбэртэ, бодо малай байрлаха 6 фермые, 1200 эмэ кролигуудые байлгаха фермые ашаглалгада тушааха. Мүн байгша ондо 5800 гектар талмайтай һайжаруулагдаһан бэлшээринүүдые байгуулха.

Эдэ болон бусад хараалагдаһан шэнэ барилгануудые саг соонь бүтээхын тулада барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партиина, профсоюзай болон комсомолой организацинууд эмхидхэлэй ехэхэн худэлмэринүүдые ябуулха, барилга дээрэ үзэгдэдэг дутуу дундануудые эрид шууд усадхаха уялгатай. Барилгын машина, түхеэрэлгэнүүдые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын тулада барилгын талмайнуудта дулаанай сагта хоёр халаанай худэлмэри эмхидхэхэ шухала.

Саашань нүхэр Пивоваров республикын транспортын предприятинуудай худэлмэри тушаа тогтон хэлэбэ.

Нёдондо жэл түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив ашаа зөөхэ түсэбөө 101,6 процент дүүргэв, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ашаа зөөлгын үнэ сэн хямдаруулха даалгабаряа мүн лэ амжалтатайгаар бэелүүлээ. Гэбэшье, түмэр замшад ажал худэлмэридөө дутуу дундануудтай, жэшээлхэдэ, ашаалгын үедэ вагонуудые зогсоохо сагые хараалагдаһанһаа нэгэ хахад, хоёр дахин үлүү ехээр гаргашална.

1973 ондо түмэр замшадай урда бүри ехэ зорилго табигдана, илангаяа вагонуудай эрьесые түргэдхэхэ, электровоз болон тепловозуудай сүүдхэдээ ябасые дээшэлүүлхэ талаар харюусалгатай даалгабаринуудые дүүргэхэ зэргэтэй.

Буряадай автомобильна транспортын управлени ашаа зөөхэ үнгэрһэн жэлэй түсэб тонноор абажа харахада 101,2, ашаанай эрьесээр —99,4, пассажирнуудые шэрэлгээр 99,5 процент дүүргэв.

Транспортна управлениин худэлмэришэд автомашинануудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын тулада зохисотой хэмжээнүүдые абанагүй. Үнгэрһэн жэлдэ бүхы автомобильнуудайнь миил 30 процентнь хоёр халаанда худэлһэн байна.

Доторойнгоо арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэжэ шадабал, Буряадай транспортна управлени байгша онойнгоо түсэбые бүхы талаар амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай.

Граждан авиациин Улаан-Үдын предприяти һүүлэй жэлнүүдтэ худэлмэреэ зарим тэды һайжаруулаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ 500-һаа дээшэ мянган пассажирнуудые шэрэжэ, түсэбөө 106,3 процент дүүргэв. Гэбэшье ашаа зөөхэ түсэбөө дүүргээгүй, сагай. уларилай болон бусад эмхидхэлэй-техническэ шалтагаанаар самолёдуудай саг соогоо рейсдэ ниидэхэгүй ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэдэг байгаа. Эдэ болон бусад дутагдалнуудаа усадхажа, граждан авиациин ху-
дэлмэрилэгшэд бай
түсэб дүүргэхые ор
зэргэтэй.

Республика до
уһан замай тран
үшөөл тон бага аша
дэнэ. Улаан-Үдын
ниин худэлмэриие 19
до үргэдхэн һайжа
тулада һаналаа таби
хала.

Түсэбтэ табан жэл
бадахи жэлдэ респуб
хэлхеэ холбооной
ришэдэй урда бага бо
ганууд табигдана. Го
болон хүдөөдэ те
хэлхеэ холбооe үрг
колхоз, совхозуудта
бэриин телефонно
нуудай тоо олошо
талаар тодорхой
нүүд хараалагдана.

Нүхэдүүд!

«1973 ондо арада
хын түсэбые болзо
урид дүүргэхын тула
мышленностиин, ба
ба транспортын худ
шэдэй социалис мү
дэлгэрүүлхэ тухай
тиин Центральна
дэй, СССР-эй Мини
дэй Соведэй, ВЦСПС
ВЛКСМ-эй ЦК-гай
оной январьда га
тогтоолые манай рес
кын ажалшад тон
наар угтан абаа. Пре
тинууд болон барил
дээрэ ажалшадай
суглаанууд, партиина
союзай ба комсомолой
нууд үнгэржэ, 1973
социалис уялганууд б
абтаһан байна. Тиин
нэр мүнөө тус уялга
согсолон, бүхы рес
кынгаа социалис уял
дые промышленности
лаар баталан абаха
нобди.

Тус уялганууд хар
гатай, тэрэниие дүү
тулада ехэ хүсэн га
ха, эмхидхэлэй баг
худэлмэри ябуулагда
лоно. Тиимэһээ шэнэ
эхилһэнһээ хойшо ху
риин хурдан ябаса ха
тулада участок,
цех, предприяти, б
һалбари бүхэн даажа
уялгануудаа дүүргэ
үлүүлэн дүүргэхын
шанга тэмсэл ябуул
гэтэй.

СССР-эй байгуула
50 жэлэй ойдо зорю
һан ойн баярай су
дээрэ нүхэр Л. И. Бр
нигэжэ хэлэһэн байна
циалис мүрысөөн...
шүүлэй эдэбхи дэб
элирүүлхэһээ гадна
үшөө хангалтагүйгөөр
ланаб, гээгдэнэб гэж
дорхойлон харуулдаг
тушаа үргэнөөр ту
жа, ганса амжалтатай
наар худэлһэн хүнүүд
шэ, харин хэн
даа хайхарамжа багата
һулаар ажалланаб гэ
гэнөөр харуулха хэрэг

Энэ заабариие хүт
болгон, партиина, ко
лой, профсоюзай орг
цинууд, совет болон
зургаанууд социалис
сөөе тодорхой һайна
тэлбэрилхэ, мүрысөө
хэл хэлбэринүүдые
жуулха, мүрысэгшэд
ехэтэй зохёохы ажа
хэ байдалнуудые бай
шухала.

Мүрысөөнэй ябасые
нэй дутуу дунда
хэблэл, радио, телеви
үргэнөөр тунхаглан
ха, түрүү хүнүүдэй
дүй дүршэлые шада
согсолон тайлбарилха
тэй.

Манай республикын
шад 1973 онние т
жэл гэжэ тоолоно. Ю
хэдэ, энэ жэлнай ман
ряадай АССР-эй бай
даһаар ойн баярай жэ
лоно. Ехэ ехэ һайнд
хэниие совет хүнүүд
шэнэ амжалтаар
һайн һайхан заншалта
дэнэр бултанай, хүн
нэй туд тудтаа худэлж
һан газартаа — ст
дэргэдэ, хүдөө полид
рилга дээрэ — даа
һан худэлмэридөө хэр
харюусалгатайгаар
һанһаа, ямар амжалта
ажаллаһанһаа 1973
абаһан социалис уял
даймнай дүүргэлтын
та дулдыдаха байна

Түсэбтэ табан жэлэй
хэхы жэлэй — 1973
түсэбүүдые болон со
уялгануудые дүүргэхы
лада бүхы хүсээ эле
Буряадай Автономито
вет Социалис Респу
50 жэлэй ойн баярые
лай ехэ бэлэгүүдээ
угтаха, Ленинскэ
мунис партиин
съездын табиһан
гонуудые бэелүүлгэдэ
дынгөө хубитые
ха хэрэгтэ промы
ностиин, барилгын,
спортын, хэлхеэ холбо
болон республикын
дай ажахын бусад һа
нуудай худэлмэришэд
хы хүсэ шадабаряа га
гүй гаргаха байһаа
батаар этигэхыемни
шөөгыт.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөндэ хабаадагшад (зүүн гарһаа) Л. П. Парамонов — Еловско леспромхозой тракторист, П. Ф. Воронин — Улаан-Үдын № 8 автобазын жолоошон, А. С. Кочетов — Хёлгын леспромхозой директор, В. П. Парамонов — Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

…ЕХЭТЭЙГЭЭР, ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭ

…ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

һайн шанартай, бага гаргашатай ехэ продукци үйлэдбэрилхэ гээшэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй дайшалхы зорилго болоно гэжэ үгэ хэлэгшэдэй олонхинь өнсо тэмдэглээ.

Республикымнай промышленность табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй хугасаада продукци үйлэдбэрилгые 150 миллион түхэригөөр гэгү, али 25 процентээр ехэдхэһэн байна. Харин табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд бүришье ехэ, бүришье орёо юм. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула бии байгаа дутагдалнуудые зайсуулха, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, шэнэ онол арга бэдэрэн хэрэглхэ тухай хэлэгшэд тэмдэглэһэн байна.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДӨ— ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэн дэлисатайгаар дэлгэрүүлхэ, мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалда үгэ хэлэгшэдэй ехэ анхарал хандуулагдаа. Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые ажалшадай һайшааһан, бодото дээрэнь дүүргэхэ гэжэ тэмсэжэ эхилээ.

Арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ социалис мүрысөөнэй үүргэ, ажалдаа коммунис ёһоор хандаха гэһэн хүдэлөөн ехэ удха шанартай. Мүрысөө социалис мүрысөөндэ республикымнай 254 мянган хүдэлмэришэд хабаадалсана, тэдэнэй хахадынь ажалдаа коммунис ёһоор хандаха гэһэн хүдэлөөндэ оролсоһон байна гэжэ Облпрофсоведэй секретарь **Л. В. Антонова** тэмдэглээ. СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөнэй үедэ олон шэнэ үүсхэл гаргагдан дэмжэгдээ.

«Нэгэ часай даабарие — 7 час соо», «гээгдэжэ ябагшад байха ёһогүй», «дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые — залуушуулда» гэһэн уряа дэмжэгдэһэн, аха дүү союзна республикануудай хүндэлэлэй ажалай вахтада соносхогдоһон байна. Промышленна хэдэ хэдэн коллективүүд хоорондоо мүрысэдэг болоо. Социалис мүрысөө үүсхэгшэд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй С. И. Маковейн даагар бригада 1972 оной түсэбые бүри сентябрь соо дүүргэһэн юм. Судна бүтээлгын заводой 130 хүдэлмэришэд, мастерска 3 участогай, 6 бригадын коллективүүд жэлэй даабарие декабриин 5 болотор дүүргээ. 1-дэхи ГАП-ай жолоошон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат В. П. Потехинэй хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Тэрэ һаяхан шэнэ социалис уялга абажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ социалис мүрысөөндэ оролсохыень республикынгаа бүхы жолоошодые уриһан байна.

1973 онние габшагай ажалай жэл болгохын тула социалис мүрысөөнэй дүй дүршэлые, шэнэ, түрүү онол арга согсолон дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээд, энэ хэрэгтэ бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлбэ. Республикын ажалшадай 88 процентнь социалис мүрысөөндэ хабаадалсана гэжэ тоологдобошье, зарим предприятинуудта, жэшээлхэдэ, 834-дэхи барилга-хабсаралгын поезд, мостопоезддо мүн зарим бусад предприяти, организацинуудта мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй, тэрээндэ хүсөөн хүдэлмэришэд хабаадалсана.

Мүрысөөнэй үрэ дүн согсолон гаргаха, мэдээжэ болгохо хэрэгтэ ехэ дутагдал бии. Энэ ушарһаа абаһан социалис уялгануудай зарим хубинь дүүргэгдэнгүй үлэнэ. Табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ иимэ дутагдалтай эбсэжэ болохогүй гээшэ. 1973 оной гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялганууд заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ профсоюзай организацинууд коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй нүлөө дээшэлүүлхэ, үрэ дүнгүүдыень саг соонь элирүүлжэн согсолхо уялгатай. Гээгдэлдэ ороһон байдалай шалтагаа элирүүлхэ, зүб тобшолол хэхэ ехэ шухала. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэдээ, үйлэдбэриин гол асуудалнуудта — ашаг үрыень дээшэлүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түрүү онол арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой болоно.

— Манай нүүдэл оньһожоруулмал колоннын коллектив хэлэһэн үгэдөө хүрөө, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ 1972 оной даабарие декабриин 25-да дүүргээ һэн. — гэжэ «Бурятцелинстрой» трестын 173-дахи ПМК-гай бригадые даагша **М. В. Катаев** мэдүүлээ. 36.000 шубуунай байра түсэбһөө гадуур ашаглалгада оруулагдаһан байна. КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон Облпрофсоведэй Ойн баярай хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан А. А. Реутовай нүхэр Афанасьевай даадаг комплексно, нүхэр Смердовой хүтэлбэрилдэг бригаданууд социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсан ябаа.

Коллективэй абаһан уялгаяа дүүргэбэшье, ажалдамнай горитой дутагдал, шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд бии гэжэ нүхэр Катаев мэдэрбэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари дүүргэгдээгүй, ажалай эмхидхэл муу зандаа. Хүдэлмэриин ехэ сагые дэмы гээһэнэй шалтагаанһаа 27,5 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дутуу хэгдэһэн байна. Турунтаево тосхондо баригдажа байгаа гостиница Ивалга тосхоной кинотеатр саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаагүй.

Нүүдэл оньһожоруулмал колонно барилгын материалаар ходо дуталдана. Хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүд барилгын талмайнуудта саг соогоо асарагданагүй. Субподрядна организацинууд ажалаа муу шанартайгаар бүтээнэ. Энэ ушарһаа барилга- хабсаралгын хүдэлмэриин технологическа процесс һаатуулагдана, ажалай саг гээгдэнэ, үлүү ехэ гаргаша хэгдэнэ.

Манай коллектив нёдондо жэлэйнгээ үрэ дүн согсолон гаргаад, зүбшэн хэлсээ гэжэ хэлэхэтэй хамта, үгэ хэлэгшэ 1973 оной түсэб тушаа тогтоо. Табан жэлэй шиидхэхы жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Ажалдаа коммунис ёһоор хандаха хүдэлөө дэлгэрүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ һайжаруулха, хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан социалис уялга баталан абтаа гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Социалис мүрысөөнэй удха шанар тухай Улаан-Үдын локомотивна депогой парткомой секретарь **Н. И. Кузнецов** тогтон хэлээ.

Депогой бүхы цех, колонно, бригадануудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Аша үрэтэй мүрысөө дэлгэрүүлһэнэй ашаар депогой коллектив урдаа табиһан зорилгонуудаа шиидхэжэ шадана. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ашаа шэрэлгын өөрын үнэ сэн хямдаруулха, поезднуудай аюулгүй ябадал хангаха хэрэгтэ зорюулагдаһан хэдэн үүсхэл гаргагдажа, коллективэй дунда халуунаар дэмжэгдэһэн байна.

Отделениин машинистнүүд, диспетчернүүд, локомотивуудые сүүдхэдээ 1.000 километртэ гүйлгэхэ гэһэн мүрысөө дэлгэрүүлээ. Энэ үүсхэлые партиин обкомой бюро һайшааһан байна. Олон машинистнүүд, диспетчернүүдэй хабаадалсажа байгаа мүрысөөнэй үрэ дүн харагдажа эхилээ. Үнгэрһэн жэлэй туршада электровозуудай дунда зэргын гүйдэл сүүдхэдөө 100 километрээр түргэдхэгдэбэ. Локомотивай бүтээсэ 1971 онойхиһоо 21 процентээр дээшэлээ. Энэ хадаа вагонуудай эрьесэ түргэдхэхэ, локомотивуудай сүүдхын дунда зэргын ябаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой ехээр нүлөөлһэн юм.

Локомотивуудые сүүдхэдээ 1.000 километр ябуулха гэһэн мүрысөөндэ бүхы локомотивна бригаданууд, заһабарилгын цехүүдэй коллективүүд оролсонхой. Энэ мүрысөөе коммунистнууд толгойлон ябана.

— Нёдондо жэлэй социалис мүрысөөндэ туйлаһан үрэ дүнгүүднай һайн. Мүнөө тэдэ үрэ дүнгүүд 1973 оной түсэб-даабари болгогдоо, — гэжэ нүхэр Кузнецов мэдүүлбэ. Тиимэһээ энэ жэлдэ бүри эршэмтэй шангаар ажаллаха, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, социалис мүрысөө нарижуулан һайжаруулха зорилго коллективэймнай урда табигдана. Хуушарһан онол арга шэнэлхэ, шэнэ юумэ бэдэрэн хэрэглэхэ ехэ шухала. Социалис мүрысөөнэй нүлөө, үүргэ дээшэлүүлхын тула үрэ дүнгыень саг соонь элирүүлхэ, бүгэдэндэ мэдээжэ болгохо, мүрысөөндэ хабаадагшадые моральнаар, материальнаар урмашуулха хэмжээ хараалнабди.

Манай коллектив 1973 ондо шэнэ уялга абаа. Социалис мүрысөөндэ Шэтэ городой локомотивна депогой коллективые урибабди. Арадай ажахын ашаа шэрэлгые түргэдхэхэ, поезднуудые хооһоор ябуулха ябадалые усадхаха, локомотив, вагонуудые миин байлгаха ушарые зайсуулха гэһэн партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолоор түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан эрилтэ дүүргэхэ гээшэ манай гол зорилго болоно.

Энэ тогтоолые дүүргэхэ арга боломжо бии. Электровозуудай сүүдхын дунда зэргын гүйдэл түргэдхэхэ зорилготойбди. Түрүү машинистнүүдэй дүй дүршэлые бусадта халан дамжуулха гэжэ хараалагдаа. Локомотивна зарим бригаданууд адлирхуу эрхэ байдалда ажаллана, аб адли арга боломжонуудтай. Харин ондо ондоо үрэ дүн туйлагдана. Ехэ ашаа шэрэдэг поезднуудай тоо олошоруулагдаха юм. Юуб гэхэдэ, мүнөөнэй хүсэ ехэтэй электровозууд ашаа багатай поезднуудые жолоодон ябуулна. Мүн мүнөө үеын техникэ муугаар хэрэглэхэ дутагдал үшөө усадхагдаагүй. Локомотивуудые саг соонь һайнаар заһабарилха, заһабариин бүхы ажал нарижуулан һайжаруулха гэжэ хараалагдаа. Заһабариин шэнэ гуримые республикынгаа 50 жэлэй ой болотор нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалнабди.

1973 оной түсэб орёо ехэ. Тэрэниие дүүргэхын тула манай коллектив эршэмтэй шангаар ажаллаха, хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ, 1973 онние габшагай ажалай жэл болгохо гэжэ шиидээ гэжэ нүхэр Кузнецов мэдүүлээ.

ТҮРҮҮ ОНОЛ АРГА ХЭРЭГЛЭН

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүүргэдэг үүргэ, харуулдаг һайн һайхан жэшээнь айхабтар ехэ удха шанартай. Тэдэнэр шэнэ шэнэ үүсхэл гаргажа, мүрысөө дэлгэрүүлэн толгойлно ха юм. Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые согсолдог, шэнэ, түрүү онол арга хэрэглэдэг коллективүүд амжалта туйлана. Энээн тухай үгэ хэлэһэн нүхэд онсо тэмдэглээ.

Социалис Ажалай Герой, нарин сэмбын фабрикын утаһа оройгшо **Д. К. Тумурова** зүблөөн дээрэ үгэ хэлэжэ, коллективэйнгээ ажал хэрэг, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үүсхэл тухай хөөрэжэ үгэбэ.

1973 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые фабрикын бүхы коллектив һайшаан угтаба — гэжэ тэрэ хэлээ. Юһэдэхи табан жэл бүхы коллективэймнай дайшалхы табан жэл гэжэ хэлэхэдэ болохо юм. Үнгэрһэн хоёр жэлэй хугасаада хүсэ шадалаа гарган ажаллаабди, дээшэлүүлэгдэһэн түсэбөө дүүргээбди.

Фабрикада социалис мүрысөөнэй олон онол арга хэрэглэгдэнэ. Цехүүд, халаан, бригаданууд хоорондоо мүрысэнэ. Сэмбэ нэхэгшэд, ноохо ээрэгшэд, сэмбэ гоёон шэмэглэгшэд социалис тусхай уялга абадаг юм.

«Табан жэлые — 4 жэл соо», «эрхим шанартай продукциин түлөө», «үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө» гэһэн үүсхэл гаргагдажа дэмжэгдэһэн байна. Социалис мүрысөөндэ бодото дээрээ эрхимлэгшэдые, эгээл бэрхэ, һайн дүй дүршэлтэй сэмбэ нэхэгшые, ноохо ээрэгшые элирүүлхэ конкурснууд үнгэргэгдэнэ. Түрүү онол арга хэрэглэдэг бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй үрэ дүн һара бүхэндэ согсолон гаргагдана.

Социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэнэй, түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнэй ашаар фабрикын 200 хүдэлмэришэн 1972 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, энэ жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилһэн байгаа. Сэмбэ нэхэгшэ З. Г. Ключникова табан жэлэй хоёр жэлэй даабариһаа гадуур 3.350 метр сэмбэ нэхээд, 1973 оной июль һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Тэрэ 8 жэлэй хугасаада ото һайн шанартай продукци бүтээнэ.

Сэмбэ нэхэгшэд Мария Фомина, Евдокия Синицкая, Надежда Кошкарёва, ноохо ээрэгшэ Валентина Видутова мүнөө июль һарын түсэбөөр ажаллажа байна. Би табан жэлэй хоёр жэлэй даабарие нёдондо июль соо дүүргээ һэм. Мүнөө 1973 оной августын түсэб дүүргэжэ эхилээб.

Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдые элирүүлхэ, урмашуулхань ехэ зүб. Тиихэтэй хамта гээгдэжэ ябагшадые, абаһан уялгаяа дүүргэдэггүй хүдэлмэришэдые нэрлэхэнь мүн лэ хэрэгтэй гэжэ Леонид Ильич Брежнев тон зүб хэлээ. Иимэ дутагдал фабрикада бии байгаа. Мүрысөөндэ хэнэй, ямар хүдэлмэришэнэй түрүүлхэнь эли байгша һэн. Эдэмнай үйлэдбэриин түрүүшүүл, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд байгаа. Тиимэһээ бидэнэр түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бусадай шадабари болгохо гэжэ шиидэһэн байгаабди. Энэ зорилгоор, мүн залуу шуулай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула нёдондо түрүү онол аргын һургуули эмхидхэгдэһэн юм.

Мастернууд залуушуулда теори заажа үгөө. Бидэнэр, үйлэдбэриин түрүүшүүл, бодото ажалай дүй дүршэлдэ һургаабди. Александра Лапина, Валентина Видутова, Евгения Савельева олон залуушуулда дүй дүршэлөө дамжуулан үгөө. Би залуу 39 хүдэлмэришэниие ажалда дүршүүлээб. Энэ һургуулида һуралсаһан 86 залуу хүдэлмэришэдэй 66-ниинь ажалайнгаа бүтээсэ 5—8 процентээр дээшэлүүлээ.

1973 оной тодорхой социалис уялга манай коллектив абаба. Түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци үгэхэ гэжэ хараалнабди. Сэмбэ нэхэдэг үйлэдбэриин түрүүшүүл Ключникова, Синицкая, Фомина, Гриф, Афанасьева, би табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые республикынгаа 50 жэлэй ой болотор дүүргэхэ уялга абаад, энэ мүрысөөндэ оролсохыень фабрикын хүдэлмэришэдые урибабди. Олон хүдэлмэришэд өөһэдын социалис уялга абанхай. Республикынгаа ойдо ажалай ямар бэлэг бариха тухайгаа хүдэлмэришэн бүхэн тодорхойлоо. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, үнинэй хүдэлмэришэд залуушуулые шефтээ абанхай.

Манай коллектив түрүү онол арга хэрэглэжэ, 1973 оной даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ, һайн шанартай, бага гаргашатай ехэ продукци бүтээхэ байһандаа этигэнэ.

Республикын модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинуудай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тухай «Забайкаллес» комбинадай главна инженер **Л. Д. Шопхоев** тогтон хэлээ. Комбинадай коллективүүд үнгэрһэн жэлдэ зарим тэды амжалта туйлаһан байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ, мебель хэхэ, гэрэй детальнуудые хэхэ даабари дүүргэгдэһэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,1 процентдэ хүргэгдөө. 100 миллион түхэригэй продукци түрүүшынхеэ нёдондо бүтээн гаргагдаһан, худалдагдаһан байна. Баргажанай, Байгалай, Хандагатайн, Горхоной леспромхозуудай, Буряадай мебелиин, модо болбосоруулгын комбинадай коллективүүд хамтын хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри оруулба.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой А. Н. Кудряшовой (Хандагатайн леспромхоз), Социалис Ажалай Герой Н. Ф .Семеновой (Хандагайн леспромхоз), Хурамхаанай леспромхозой В. П Парамоновой, В. С. Щукинай, Баргажанай леспромхозой Г. С. Яричинай, П. Я. Юринскиин болон модо бэлэдхэлэй бусад түрүү бага комплексно бригаданууд, үйлэдбэриин олон түрүүшүүл 1972 оной социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Комбинадай коллективүүл үнгэрһэн жэлэй хугасаада хэдэн тодорхой зорилго шиидхэһэн, гол шэглэл баримталһан байна. Энэшье жэлдэ шиидхэхэ хэдэн тодорхой зорилго урдаа табинхай гэжэ нүхэр Шопхоев тэмдэглээд, тэдэнэй хайшан гэжэ бэелүүлэгдэхэ тухай тайлбарилаа.

Үйлэдбэриин бүридэл һайжаруулха, модые хаядаһа, голодоһогүйгөөр дууһан хэрэглэхэ асуудал комбинадай гол зорилго болонхой. Модые түмэр замаар, автохаргыгаар томо багсаар ута зандань шэрэхэ технологи хэрэглэгдэжэ байна. Модон оньһожоруулагдамал доодо складуудта тайргадаха. илгагдаха юм. Мүн модоной хаядаһа, үлэгдэлөөр технологическа зомгооһо хэхэ цехүүд байгуулагдажа эхилээ.

Цехүүдэй ашаглалгада тушаагдаха комбинат жэлдээ 300 мянган кубометр иимэ продукци бүтээхэ юм. Модоной хибэдэһэ, зомгооһоор плитэ үйлэдбэрилхэ Онохойн комбинадай цех продукци үгэжэ эхилээ. Барилгын арболит материал үйлэдбэрилхэ хоёр цех баригдажа байнхай.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гээшэ нүгөөдэ шухала зорилго мүн. Республикымнай леспромхозууд, модо болбосоруулгын предприятинуудта шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байна. Модон уһаар уралхуулагдахаа болижо, түмэр замаар, авто-харгыгаар шэрэгдэхэ. Модо тайраха, сорт сортоорнь илгаха гэхэ мэтэ ажал дууһан оньһожоруулагдажа эхилээ. Автомат шахуу линиэр нёдондо 1 миллион 710 мянган кубометр модон тайрагдаһан байна. Сигара болон холбогдожо, Байгал далайгаар 700 мянган кубометр модон урадхуулагдаа.

1973 ондо 2,0 миллион кубометр модон оньһожоруулагдаһан доодо складуудта болбосоруулагдаха юм. Эдэ бүгэдын ашаар ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлхэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсэ 718 кубометртэ хүргэгдэхэ ёһотой.

Үйлэдбэриин эдэ шухала асуудал шиидхэхэтэй хамта модошодтоо ажаллаха таатай зохид эрхэ байдал олгохо, тэдэнэй ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Саашань нүхэр Шопхоев бии байгаа дутагдалнууд тушаа тогтон хэлээ. Модо болбосоруулгын предприятинуудай ажалда дутагдалнууд бии. Зарим түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй. 687 кубометр модон хэрэглэгшэдтээ эльгээгдээгүй үлэшөө. Ажалгүй миин байха, механизм, түхеэрэлгээ муугаар хэрэглэхэ ушар усадхагдаагүй байһаар. Эдэ дутагдалнуудые зайсуулха, 1972 онойхиһоо бүри һайн үрэ дүн туйлаха, 1973 ондо абаһан социалис уялгануудаа бодотоор дүүргэхэ асуудалда модошодой анхарал хандуулагдана гэжэ нүхэр Шопхоев тэмдэглээ.

— Барилгын материально-техническэ бааза бэхижүүлхэ хэрэгтэ барилгын материалнуудай промышленностиин үйлэдбэрилдэг продукци горитой хуби эзэлдэг, — гэжэ тус управлениин начальник **Н. И. Миханьков** үгэеэ эхилээ. Энэ һалбари хүгжэжэ байна, Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин өөрын бааза бэхижүүлэгдэнэ. Хирпиисэ, ханын ондоо материалай жэл бүхэндэ ехээр үйлэдбэрилэгдэжэ байбашье, барилгада шухала хэрэгтэй материал дуталдаһаар.

Управлениин коллективүүд ажалайнгаа дутагдалнуудые усадхаха, продукци үйлэдбэрилгые эмхидхэхэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ гэжэ шиидээд, 1973 оной түсэбые заатагүй дүүргэхэ хэмжээнүүдые хараалба. Энэ жэлдэ үйлэдбэриин хэмжээн 2,5 дахин дээшэлхээр түсэблэгдөө. Ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлхэ юм.

Ямар аргаар энэ зорилго бэелүүлэгдэхэб? Предприятинууд техническэ талаараа шэнээр зэбсэгжүүлэгдэхэ юм. Хүнэй хүсөөр хэгдэдэг ажал оньһожоруулагдаха. Хирпиисэ галдалгада, түүхэй хирпиисэ сомолгодо автомадууд хэрэглэгдэжэ эхилхэ юм. Ондоо янзын хирпиисэ галдан гаргагдажа эхилхэнь. Энээнэй ашаар үйлэдбэриин хэмжээн 20—25 процентээр, ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлхэ болоно.

Хирпиисын шанар һайжаруулха хэмжээн хараалагдаа. Гэхэтэй хамта. үгэ хэлэгшэ шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудые элирүүлһэн байна. Управлениин өөрын бааза болохо предприятинуудые үргэдхэхэ, Татауровска барилгын материалнуудай комбинадые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэриие Буряадай барилгын управлени ехээр унжагайруулжа байна гэжэ нүхэр Миханьков шүүмжэлбэ. Хоёр жэлэй хугасаада 650 мянган түхэригэй барилга хэгдэхэ аад, оройдоо 140 мянган түхэригэй барилга хэгдээ. Барилгые түргэдхэхэ, түүхэй эд хадагалха склад түргэнөөр бариха тухай тэрэ хэлэбэ.

УРАГШАА ЗОРИМГОЙГООР, ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР

Трибунада гаража, үгэ хэлэһэн үйлэдбэриин түрүүшүүл ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд коллективүүдэйнгээ урда табигдаһан зорилгонууд тухай хөөрэхэ зуураа, ажалдаа һаад ушаруулдаг дутагдалнуудые элирүүлһэн, холын хараатайгаар ажаллаха тухай тогтон хэлэһэн байна.

— Аймагай промышленность продукци худалдаха түсэбөө дүүргээ. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд республика дотороо 3-дахи һуури эзэлээ, — гэжэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай начальник **И. П. Чепурин** мэдүүлээ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэдээ комбинадай ажалда ушардаг бэрхэшээлнүүдые элирүүлһэн байна. Табан жэлэй түсэбэй ёһоор хараалагдаһан даабари комбинадта энэ жэлдэ үгтөө. 1972 онойхитой сасуулхада, вольфрамай концентрат абалга 22 процентээр дээшэлхэ ёһотой. Энэ жэлэй зорилгонуудые дүүргэхын тула ажалай эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, цех, участок бүхэнэй ажал тодорхойлхо, баталан абаһан шиидхэбэриин дүүргэлтэ хинан шалгаха хэрэгтэй юм.

Хараалһанаа бэелүүлхэ түрүүшын алхам хэгдэө. Комбинадай бүхы цех, уурхай, участогуудай жэлэй түсэб эли болгогдоо. Руда малтан абалгые, нарижуулгые ехэдхэхэ зорилгоор хэдэн шухала хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ юм. Инкурай фабрикын бүтээсэ дээшэлүүлхэ, газар малталгада шэнэ техникэ хэрэглэхэ, нарижуулгын фабрикые шэнэ техникээр хангаха асуудал шиидхэгдэхэ. Тиихэдээ үйлэдбэриие зүбөөр эмхидхэхэ, хүтэлбэрилгые нугархай һайн болгохо гэжэ хараалагдаа. Нёдондо жэлэй алдуу. дутагдалнуудһаа һургаал абажа тэдэниие дабтахагүйн тула хэмжээ абаабди гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээд, 1973 оной түсэбые дүүргэхын түлөө ёһотой тэмсэл ябуулхабди гэжэ мэдүүлээ.

Улаан-Үдын городой промышленностиин, барилгын, транспортын, хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй ажал хэрэг тухай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. П. Убеев** хэлээ. Промышленность бүхы дээрээ продукци худалдаха түсэбөө дүүргэһэн байна. Шэнэ гэр байра, магазин, столовонууд ашаглалгада үгтөө.

Харин ажахын, культурна байгуулалтадаа, арад зоной байдал һайжаруулха, эрилтыень гүйсэдөөр хангаха талаар бүри һайн үрэ дүн туйлажа болохо байгаа гэжэ нүхэр Убеев тэмдэглээд, һаад тойбо татадаг ушарнуудые элирүүлһэн байна. Капитальна барилгада горитой дутагдалнууд бии гэжэ тэрэ шүүмжэлбэ. Городто барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Барилгын организацинууд, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргэнэгүй.

Иимэ байдалтай эбсэжэ болохогүй. Бии байгаа дутагдалнуудые зайсуулха талаар дары хэмжээ абаха шухала. Энэ жэлдэ урда жэлэйхиһээ бүри ехэ промышленна продукци үйлэдбэрилхөөр, капитальна ехэ барилга эрхилхээр хараалагдаба. ТЭЦ-эй хүсэ шадал ехэдхэгдэхэ, 145,0 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулагдаха, үйлэдбэриин, культурно-гэрэй олон барилга бодхогдохо ёһотой юм. Берсоевой нэрэмжэтэ үйлсэ шэнэдхэн байгуулагдаха. канализаци, водопровод, Үдын шэнэ хүүргэ барилга үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

Саашань нүхэр Убеев республикынгаа 50 жэлэй ой болотор ашаглалгада тушаагдаха ёһотой барилга, дүүргэгдэхэ ёһотой ажал тушаа тогтоо. Городые болбосон түхэлтэй болгохо, шэнэ гэр байрануудые бариха хэрэгтэ предприятинууд хабаадалсаха, туһа нэмэрээ оруулалсаха ёһотой гэжэ тэрэ зааба. Арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээлгэ ехэдхэгдэхэ юм. Харин промышленна зарим предприятинууд энэ талаар мүртэй юумэ хэнэгүй. Авиазавод хэдэн жэлэй туршада хубсаһа угаадаг машина бүтээһэн зандаа. Тэдэнь худалдаанда гүйсэгүй болоо. Харин ондоо зүйлнүүдые бүтээхэ бэлэдхэл хэгдэнэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлбэ.

Партиин Сэлэнгын райкомой секретарь **В. М. Горлов** түсэб зохёолгын, капитальна барилгын дутагдалнуудые усадхаха асуудалда үгынгөө ехэнхи хубиие зорюулаа. Ехэ удха шанартай промышленна ехэ баригганууд аймагта бодхогдожо эхилээ. Галуута-Нуурай ГРЭС. Холбоолжоной уурхай, барилгын индустриин предприятинууд, мүн гэр байра, ондоошье барилганууд эрхилэгдэнэ. 1971 онойхитой сасуулхада капитальна барилгын хэмжээн 2 дахинһаа үлүү ехэ болоо. Харин ГРЭС-эй, Холбоолжоной уурхай барилгын дутагдалнууд дабтагдажа, ехэ һаад ушаруулна.

ГРЭС-эй барилгын управлени түсэбөө дүүргэнэ. Харин барилгые хараалһан графигай ёһоор эрхилхэ хэрэгтэ субподрядна организацинууд бага бэшэ һаалта хэнэ. Барилгада хабаадалсадаг 12 иимэ организаци нёдондо жэлэй түсэбөө дүүргээгүй. 1973 оной эхинһээшье мүртэй хубилалта болоогүй байһаар. Холбоолжоной уурхай барилгые түргэдхэхэ хэмжээ абахын орондо энэ жэлдэ урдын жэлэйхиһээ һураггүй бага мүнгэн зөөри һомологдобо. Барилгын организацинуудай өөһэдынь бааза, материально-техническэ хангалга муу зандаа. Республикын шухала эдэ барилгануудта с а а ш а д а а иимээр хандаа һаа, тэдэниие табан жэлэй туршада дүүргэхэнь бэрхэшээлтэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

— Түсэб зохёолгодо ехэ дутагдал бии, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. Галуута-Нуурай оёдолой фабрикын түсэб нёдондо хэды дахин хубилгагдаа. Түрүүшээр бага түсэб үгтэһэн, олон хүдэлмэрилэгшэд ондоо ажалда ороһон байна. Харин жэлэй дүрбэдэхи кварталда нэгэ миллион түхэригөөр дээшэлүүлэгдэһэн түсэб үгтөө. Фабрикын жэлэй түсэбые дүүргээгүйнь гайхалтай бэшэ. Мүн иимэ ушар Галуута-Нуурай шахтоуправленидэ үзэгдөө. Шулуу нүүрһэ газар дороһоо, шахтанууд соо малтан абаха даабари бага болгогдоо.

Гусиноозерск городые халуун уһаар, электрын эльшэ хүсөөр, уһаар хангалга һайжаруулха, түмэр замай станци, һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ мүнгэ зөөри һомолхо шухала тухай нүхэр **Горлов** тэмдэглэһэн байна.

— Хүдөөгэй капитальна барилга 9-дэхи табан жэлэй шухала зорилгонуудай нэгэн юм, — гэжэ «Бурятмелиоколхозстрой» нэгэдэлэй начальник **П. С. Берёзкин** үгэеэ эхилнэ. Тэрэ хадаа хүдөө ажахын продукци абалгые промышленна аргаар эрхилхэ үндэһэ һуури хангаха ёһотой юм.

Манай нэгэдэл шэнэ барилгануудые ашаглалгада оруулха түсэбөө дүүргэһэн байна. Хамта дээрээ муу бэшээр ажаллажа гарабашье, арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглээгүйбди, предприяти, организацинуудай дутагдал усадхаагүйбди гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Нэгэдэлэй 12 организациин 3-ниинь түсэбөө дүүргээгүй. Түнхэнэй колхоз-совхозуудай нэгэдэл муугаар ажаллана. Барилгын материал гамтайгаар хэрэглэхэ, ажалай мүн бусад гаргаша бага болгохо тэмсэл ёһотойгоор ябуулагданагүй. Олон организацинуудта ажалай эмхидхэл муу, хүдэлмэришэдэй ажаһуудалай, культурна эрилтэ хүсэдөөр хангагданагүй.

Барилгын шанар һайжаруулха гэжэ анхарагдабашье, ехэ дутагдал бии зандаа. Хүсэд дүүргэгдээгүй, энэ тэрэ дутагдалтай шэнэ барилганууд ашаглалгада тушаагдана. Тэдэнэй ехэнхи хубинь жэлэй һүүл багта тушаан үгтэнэ. Манай коллективүүд табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ эдэ, мүн ондоошье дутагдалнуудые зайсуулха, холын хараатайгаар ажаллаха зорилго урдаа табиба.

Материально - техническэ бааза һайжаруулха хэмжээн хараалагдаа. Барилгын материалнуудай комбинат байгуулагдаба. Барилгын талмайнуудые хэрэгтэй материалаар, хабсаргамал зүйлнүүдээр саг соонь хангахын тула технологическа комплектациин управлени һаяхан эмхидхэгдээ. Барилгашадай мэргэжэл шадабари, дүй дүршэл һайжаруулха зорилгоор тусхай конкурснуудые үнгэргэжэ эхилээбди.

Саашань нүхэр Берёзкин шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудта зүблөөндэ хабаадагшадай анхарал хандуулаа. «Сельхозтехника» нэгэдэл хабсаралгын организацинуудай бааза аймагуудта байгуулха хэрэгые тооногүй. Энэ ушарһаа хабсаргамал зүйлнүүд, хэрэгтэй түхеэрэлгэ үсөөн, барилгые индустриальна аргаар эрхилхэ арга үгы байна.

Барилгын титульна список, документаци саг соо бэлдэгдэжэ, барилгын организацинуудта үгтэнэгүй гэжэ тэрэ шүүмжэлээ. Энээндэ проект зохёогшод, барилга эрхилхэ захил хэгшэд зэмэтэй. Хүдөө ажахын министерствын капитальна барилгын таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэнь колхозуудта ёһотой туһаламжа үзүүлнэгүй. Барилгада шухала хэрэгтэй хабсаргамал зүйлнүүдые үйлэдбэрилхын тула һайн шанартай, дээдэ маркын цемент хэрэгтэй юм. Харин предприятинууд иимэ маркын цементээр дуталдана. Энэ асуудал шиидхэхэ саг ерээ гэһэн эрилтэ үгэ хэлэгшэ табяа.

Буряадай барилгын управлениин главна инженер **Л. М. Людалун** зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ. Барилгын организацинуудай ажал тухай хөөрэхэ зуураа, бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлһэн байна. Һайн шанартай, бага гаргашатай ехэ продукци бүтээхэ гэһэн эрилтэ барилгашадта сэхэ хабаатай. Барилга олонхи ушарта нобһо удаанаар, муу шанартайгаар хэгдэнэ. Энэнь өөрын шалтагаантай. Управлени мүнөө хүрэтэр өөрын бата бэхи бааза байгуулжа шадаагүй. Гансэ энэ жэлдэ бааза хүгжөөлгэдэ капитальна һомололго үгтэбэ. Барилгые түргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха арга боломжонууд хэрэглэгдэнэгүй. Олонхи механизмууд нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ.

Бии байгаа дутагдалнуудые усадхахын тула өөрын бааза байгуулагдажа эхилээ. Механизациин управлени, хабсаргамал металл зүйлнүүдэй цех баригдажа байна. Томо панелиин гэр барилгын комбинат үргэдхэгдэжэ эхилээ.

Цементын шанар һайжаруулха, дээдэ маркын цементээр предприятинуудые хангаха эрилтэ үйлэдбэриин «Буржелезобетон» нэгэдэлэй директор **А. А. Лебедев** табяа. Нэгэдэлэй предприятинууд муу шанартай цемент хэрэглэһэн ушарһаа түсэбөөр хараалагдаһанһаа 20 процентээр үлүү ехэ цемент гаргашална. Гадна хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдэй шанар муу. Нэгэдэлэй предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха, материально-техническэ хангалга һайжаруулха хэрэгтэй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Хүрһэ Шэтын областиин делегациин түлөөлэгшэ, партиин обкомой промышленностиин, транспортын таһагые даагша **Г. И. Лушников** республикын ажалшадые областиин ажалшадай үмэнэһөө амаршалаад, бодото дээрээ бэе бэедээ аша туһатай мүрысөө дэлгэрүүлээ гэжэ уриһан байна.

Партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** зүблөөн дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан зорилгонуудые элирүүлһэн, ямар асуудалнуудта гол анхарал хандуулха тухай заажа үгэһэн байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад 1973 оной социалис уялга баталан абаа.

ЗҮБЛӨӨНЭЙ ЗАЛ СОО.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ГРАЖДАН АВИАЦИИН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ДАЛИТА ТРАНСПОРТЫН ХҮГЖЭЛТЭ

Росси авиаци болон космонавтикын Эхэ орон гэжэ омогорхожо, баясажа ябадагбди. Октябриин революциин мүндэлһэнэй удаа Агаарай Улаан флот байгуулха тухай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байгаа. Тиин «Агаараар ниидэдэг болохо тухай» декредтэ Владимир Ильич Ленин 1921 оной январиин 17-до гараа табиһан байна. «Агаарай флодой главна управленидэ агаарай лининүүдые техническэ хиналта доро абаха ба граждан авиациин совет эмхидхэхэ тухай Ажал ба оборонын Соведэй тогтоол В. И. Ленинэй түрүүлэлгэ доро 1923 оной февралиин 9-дэ абтаһан байгаа. Тус Тогтоолой ёһоор арадай ажахын һалбаринуудай нэгэн болоһон граждан авиаци эмхидхэхэ хүдэлмэри орон доторнай дэлгэрһэн намтартай. Тиин «Агаарай флодой хани нүхэдэй бүлгэм» (ОДВФ) байгуулагдажа, тэрэнэй түрүүшын гэшүүд болгогдон, В. И. Ленин Н. К. Крупская хоёр абтаһан байгаа. Мүн ОДВФ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй составта Ф. Э. Дзержинский, М. В. Фрунзе, К. Е. Ворошилов, эрдэмтэн С. А. Чаплыгин гэгшэд оруулагдаһан юм. Транспортна самолёдуудые таһалгаряагүй ниидхүүлжэ байха тусхай «Добролет» гэһэн бүлгэм Россин Федерацида байгуулагдажа, ороноймнай бүхы районуудта, тэрэ тоодо Зүүн Сибирьтэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. 1923 оной майн 25-да губерниин «Власть труда» газетэдэ иигэжэ бэшэһэн байна: «Сиблет» нэгэдэлэй гэшүүдэй тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Тэрэнэй гэшүүн болгогдон, «Красная Бурят-Монголия», «Власть труда» газетэнүүдэй коллективүүд абтанхай». Губерниин профсоюзуудай дүрбэдэхи съездын бүхы делегадууд хоёр аэроплан бүтээлгэхын тула нэгэ үдэрэйнгөө салин үгэхэ болоһон тухайгаа мэдүүлээд, Сибириин бүхы хүдэлмэришэдые уряалһан юм.

1923 ондо орон доторнай 420 километр утатай «Москва—Нижний-Новгород» гэһэн агаарай нэгэл лини байгуулагдаһан байгаа. Тэрэ линеэр жэлдээ 224 пассажир зөөгдэһэн гэхэ гү, али мүнөө үеын «ТУ-114», «ИЛ-62» түхэлэй агаарай онгосонуудаар нэгэ доро эды шэнээн пассажирнууд зөөгдэнэ бшуу.

Байгша оной февралиин юһэнэй үдэр Ленинэй орденто граждан авиациин 50 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэнь. Үнгэрһэн энэ үе соо манай граждан авиаци аргагүй ехээр урган хүгжөө. «Моссовет», «У-2» түхэлэй удаанаар ниидэдэг самолёдуудай орондо түргөөр ниидэдэг «ТУ-114», «ИЛ-62», «ИЛ-18», «ТУ-104», мүн абяанһаа түргөөр ниидэдэг «ТУ-144» түхэлэй онгосонууд бии болоо. 1971 ондо агаарай транспортаар 80 миллион хүн зөөгдэһэн гэхэ гү, али хорин жэлэй саада тээхитэй сасуулхада, 52 дахинаар ехэ болоһон байха юм. Мүнөө зарим сэлмэг үдэрнүүдтэ 300 мянганһаа дээшэ пассажир агаараар ниидэдэг болоо.

Энээнһээ гадна, манай орондо авиаци хүдөө ажахыда ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг гээшэ. Мүнөө Эхэ оронойнмай 50 мянгаад колхоз, совхозууд авиациин туһаламжаар таряалан, сабшалангаа харууһална. Жэшээнь, гансахан 1971 ондо зургаа миллион тонно шахуу минеральна үтэгжүүлгэ таряаланда самоледоор хэгдэһэн байна. Тиихэдэ авиаци электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг лининин, нефть, газ дамжуулха соргын барилгада, мүн ой тайга түймэрһөө сараха хүдэлмэридэ ехээр хабаадана.

Авиаци хүгжөөхэ талаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ. Тиихэдэ ашаа шэрэлгэ, арадай ажахын бусад хүдэлмэридэ самолет, вертолет хэрэглэлгэ жэлһээ жэлдэ үргэдэжэ байна. Эдэ бүгэдэ хадаа үнгэрһэн 50 жэлэй туршада манай граждан авиациин улам ехээр хүгжэжэ байһые гэршэлжэ үгэнэ. Гэхэтэй хамта, Зүүн Сибирь болон Забайкалиин граждан авиаци хүгжэжэ, шэнэ техникээр хангагдана.

1925 оной һүүл багаар Москваһаа «Добролет» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Улаан-Үдэ (тиихэдэ Верхнеудинск) ерэхэдээ, Монголой Арадай Республикатай агаарай харилсаа холбоо байгуулха тусгаар шэнжэлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байгаа. Тиин инженер-пилот Семен Яковлевич Корф гэгшын хүтэлбэри доро шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ, Алтан-Булагта, Улаан-Баатарта аэростанцинууд (урдань аэропортнууд нигэжэ нэрлэгдэдэг байһан) байгуулагдаһан юм. Тиин Улаан-Үдэ хотодо центральна аэростанци бии болгогдоо һэн. Бурят-Монголой агаарай лини Зүүн Сибирьтэ байгуулха гэһэн эгээл түрүүшын захиралта «Добролет» бүлгэмэй правлени 1926 оной май һарада гаргажа, тэрэ оной июлиин 12-ой үдэр «Улаан-Үдэ — Алтан-Булаг — Улаан-Баатар» гэһэн маршрудаар түрүүшын самолет ниидхүүлэгдэһэн байгаа.

Летчик В. Л. Галышев «Моссовет» самоледоор үглөөнэй 6 часта Улаан-Үдын аэродромһоо тиихэдэ ниидэһэн юм. Тэрээнтэй суг техническэ хүтэлбэрилэгшэ С. Я. Корф, заһабарилгын мастерскойн начальник К. И. Иванов, механигууд Ф. И. Грошев, Н. А. Орлов, «Бурят-Монгольская правда» газетын корреспондент ниидэлсэһэн байгаа.

Агаарай энэ шэнэ линеэр түрүүшын жэлдэ 116 пассажир ниидэжэ, 2400 килограмм ашаан шэрэгдэһэн байна.

Бурят-Монголой АССР-эй партийна, правительственна хүтэлбэрилэгшэд авиаци хүгжөөлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулдаг байһан. Тиин «Баргажанай алта малтагшадтай агаарай харилсаа холбоо байгуулха тухай» тогтоол Бурят-Монголой АССР-эй СНК абаһан юм. Мүн «Верхнеудинскда аэроклуб эмхидхэхэ» гэһэн тогтоол 1934 оной февралиин 2-то абтаһан байна.

1934 ондо Улаан-Үдэдэ авиационно, транспортна предприяти байгуулагдажа, ашаа шэрэлгэ жэлһээ жэлдэ һайжарһан байха юм. Энэ хадаа манай орондо авиациин ёһотой һайнаар хүгжэжэ эхилһэн үе саг байгаа. Тиихэдэ оронойнмай летчигууд ниидэлгын талаар эрхим амжалта туйлажа, дэлхэйн хүн зониие гайхуулдаг болоо һэн. Богонихон сагай хугасаада манай летчигууд дэлхэйн олон рекорд тогтооһон байгаа. Хойто мүльһэн далайда аюулда ороһон челюскинтэниие абарха хэрэгтэ Совет ороной лётчигуудай гаргаһан баатаршалга мүнөөшье мартагдаагүй. Советскэ Союзай түрүүшын долоон геройнуудай дунда челюскинтэниие абарсаһан Зүүн Сибириин управлениин летчигууд Иван Доронин, Маврикий Слетнев гэгшэд байһан юм.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ граждан авиаци улам түргэнөөр хүгжэжэ эхилбэ. 1962 оной июнь һарада Улаан-Үдын авиапредприятида «Ли-2» түхэлэй самоледууд абтажа, летчигууд Б. Г. Цыденов, Б. Г. Рассадин, А. Е. Корольков, П. Т. Мурзин, В. Г. Шакиров, И. А. Дерягин, А. А. Бадмаев, Ф. М. Крупнов, А. Т. Лобанов болон бусад түрүүлэн шэнэ машина шудалжа, республика дотороо ниидэжэ эхилһэн байха юм. Тэрэнэй удаа, дүрбэн жэлэй үнгэрөөд байхада, Зүүн-Сибириин управлениидэ «АН-24» түхэлэй самолет абтажа, Сибириин агаарай линеэр ниидэдэг болоо һэн. Буряадай авиаторнууд энэ самолёдые управлени соогоо түрүүлэн шудалжа, республикынгаа холын аймагуудаар ниидэжэ эхилһэн байна.

Республикын авиаторнуудай ажабайдалда болоһон үшөө нэгэ хубилалта гэхэдэ, 1971 оной ноябриин 10-най үглөөгүүр «Улаан-Үдэ — Москва» гэһэн шэнэ маршрут нээгдэһэн байгаа.

Граждан авиациин байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойе Зүүн-Сибириин управлениин авиаторнууд ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтажа байхадаа, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ үшөө ехэ амжалта туйлаха зорилго урдаа табинхай.

Л. РЕУТСКИЙ,
Зүүн-Сибириин граждан авиациин управлениин главна инженер.

Самолёдуудай «амардаг» газарта

Москвагай Домодедово аэродром дээрэ сүүдхэ бүхэндэ хэдэн зуугаад самолёт буудаг, эндэһээ ниидэжэ ошодог. Газарта буумсаараа самолёдууд аэропортын авиационно-техническэ баазын техническэ шалгалта гарадаг. Энэ бааза дээрэ самолёдууд заһабарилагдадаг, түлишэ, тоһоор, агаараар хангагдадаг. Самолёдой хараалагдаһан саг ниидэхэлээр баазын авиаинженернүүд ба технигүүд заһабариин ажал хэдэг .

Домодедово аэропортын авиационно-техническэ бааза—Европын томо баазануудай нэгэн. Энэ баазада ямаршье түхэлэй самолёдуудые заһабарилха арга бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ИЛ-62» түхэлэй самоледууд заһабарилагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

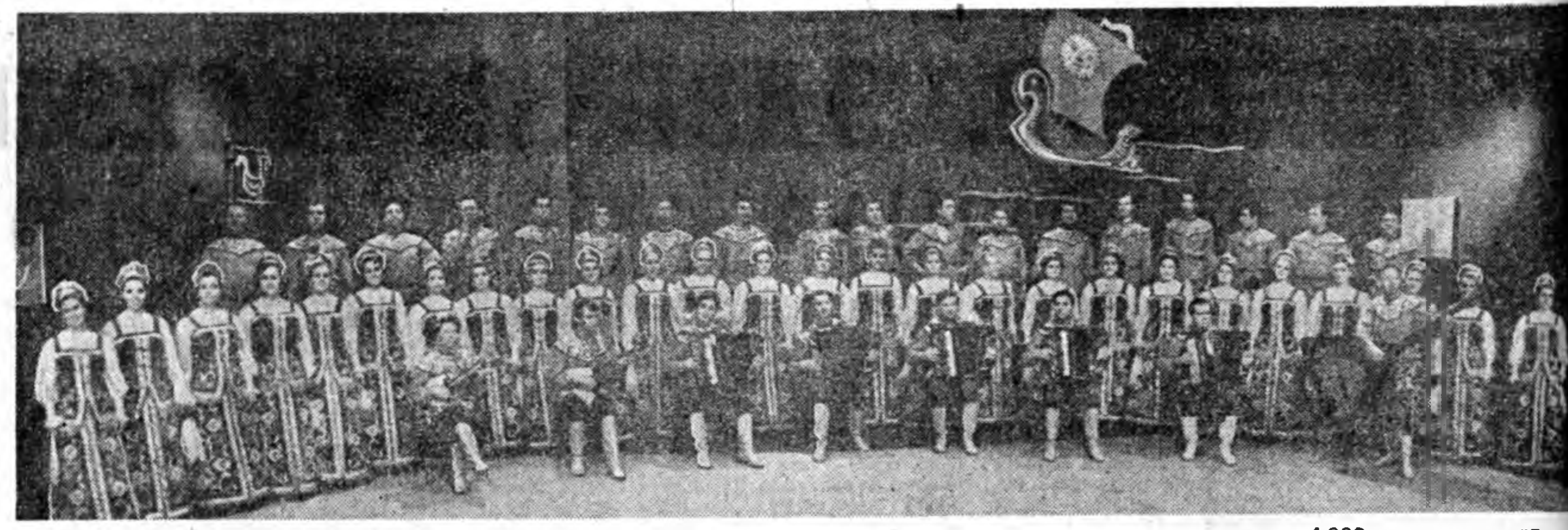

КУЙБЫШЕВ. Волжскэ гүрэнэй арадай хоорой мүндэлһөөр 20 жэл гүйсэбэ. Энэ сагай турша соо коллектив 4.000 гаран концерт харуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Волжско гүрэнэй арадай хоор наада харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ТЭМСЭГШЭ ВЬЕТНАМАЙ ИЛАЛТА

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй баталагдаһан ушарые бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы оронуудай арад зон урма баяртайгаар, сэдьхэлээ хананглар угтаба. Энэ хадаа баатар вьетнам арадай ехэ илалта мүн.

Хэлсээнэй үндэһөөр, Холбоото Штадууд ба бусад бүхы гүрэнүүд Вьетнамай бүрин эрхэ, бэеэ даахан байдал, нэгэдэл ба газар дайдынь бүтэн бүрин байлгые хүндэлхэ ёһотой. Эдэ гурим дүримүүд 1954 ондо Женевэдэ хэгдэһэн хэлсээнүүд дотор элирхэйлэгдээ һэн. Урда Вьетнамай дотоодын хэрэгүүдтэ сэрэгэй гү, али ондоо хамааралсалгаая үргэлжэлүүлхэһээ США арсаха ёһотой гэжэ хэлсээгээр хараалагдана. Урда Вьетнамай хүн зоной өөһэдынгөө байдалые өөһэдөө тодорхойлхо эрхые Холбоото Штадууд хүндэлхэ уялгатай.

Январиин 27-до Гринвичэй сагаар 24 часһаа Урда Вьетнамай бүхы нютагуудта байлдаанууд зогсоогдохо юм. Энэ часта Холбоото Штадууд ДРВ-дэ эсэргүү сэрэгэй бүхы ябуулгануудаа болюулжа, Хойто Вьетнамай мүрэнүүдтэ, далай соо табиһан бүхы минэнүүдэе абаха зэргэтэй.

60 хоногой турша соо американ бүхы сэрэгүүдээ, сэрэгэй советнигүүдээ, сэрэгэй алба хаагшадаа Урда Вьетнамһаа гаргажа, тэндэхи американ сэрэгэй бүхы баазануудые Вашингтон усадхаха байна.

Индохитадта ээрхэг түримхэй ябуулгануудые үүдхэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 12 жэлэй һүүлээр США ээрхэг түримхэй ябуулгаяа болюулжа, вьетнам арадай национальна гол эрхэнүүдые мэдэрхэ баатай болобо. Үгээ ойлголсоһон ушар ДРВ-гэй ба Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын ехэнхи эрилтэнүүдые хангана гээд хэлсээнэй ба нэмэлтэ 4 протоколой статьянууд элирхэйлэн батална.

Туйлай ехэ гээлтэ хоролтодо, гарза хохидолдо ороошье һаа, вьетнам арад иимэ ехэ илалта туйлаа. Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын арадуудай эршэтэ тэмсэлэй, социалис оронуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ба дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы арадуудай дэмжэлгэ, туһаламжын ашаар энэ илалта туйлагдаа бшуу.

Вьетнам арадай хүсэл зоригые мохоохо гэшэ тиимэшье бэлэн бэшэ байшоо. СССР-эй ба социалис бусад оронуудай туһаламжа, дэмжэлгэ доро вьетнам арад сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө баатарлигаар тэмсээ. Тусхай баримтануудай ёһоор, 1965 онһоо хойшо Индохитадтахи дайнда Холбоото Штадууд 125 миллиард доллар гаргашалһан байна. Бодото дээрэ 200 миллиард доллар гаргашалаа гэжэ сенатор Фуйбрайт тэмдэглээ һэн. Иимэ ехэ гаргаша хэхэһээ гадна, 350 мянган американ солдадаа алуулба, шар хатуулбашье, США урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаагүй.

Индохитадта үйлэдэгдэжэ байһан гутамшаг муухай дайнай түрүүшын үдэрһөө хойшо американ арад тэрэниие буруушаагаа һэн. «Вьетнамдахи дайе эбэй ёһоор шиидхэхэ тухай мэдээсэлые дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэн тухай мэдээсэлтэй сасуулжа болоно...» — гэжэ Вьетнамда хүбүүгээ алдаһан американ эгээлэй эрхэтэн Н. Джексон мэдүүлбэ.

Амгалан байдалай һэргээгдэхэдэ, вьетнам арадай тэмсэл шэнэ шатадаа орохонь. Дай болюулха тухай Париждахи хэлсээнэй дүүргэлтые наринаар хинаха шухала. Сайгон хархис журамай али бүхы аашa ябуулгые сараха хэрэгтэй. Хэлсээнэй үндэһөөр, Урда Вьетнамда хоёр засаг захиргаан, 2 арми, хиналтын 2 зоно, мүн политическэ 3 хүсэн байха ёһотой. Урда Вьетнамай бүхы газар дээрэ сүлөөтэ, демократическа һунгалта үнгэргэхэ эблэрэлгын ба үгээ ойлголсолгын национальна совет байгуулхаар хараалагдана. «Энэ асуудалые имагтал эбэй ёһоор гуримшуулхые бэшэ, харин Эхэ ороноо нэгэдүүлхые вьетнам арад зүрхэ сэдьхэлээрээ хүсэнэ», — гэжэ Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөндэ хабаадаһан ДРВ-гэй делегациин тусхай советник Ле Дык Тхо хэлээ һэн.

Олон жэлэй турша соо үргэлжэлһэн дайнда һалап һандарһан Вьетнамай ажахые һэргээхэ шухала. Эдэ зорилгонуудаа дүүргэхэдээ, амжалта туйлахыень совет арад Вьетнамай арадта хүсэнэ.

КОЛОНИЗАТОРНУУДАЙ ГЭМТЭ ХЭРЭГ

Африка түбидэ национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй амжалтата дабшалта һуларуулхые оролдон, империализм сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэдые үгы хэхэ гэһэн харата муухай ябуулга хэнэ. Гвинейн ба Ногоон хушуун гэжэ аралнуудай бэеэ даахан байдалай түлөө тэмсэдэг африкан партиин (ПАИГК) генеральна секретарь нүхэр Амилкар Кабралые Португалиин хүлһэншэд январиин 20-ной үдэшэ Конакрида харата муухайгаар алаһан байна. Мүрдэлгын баримтануудай ёһоор, Португалиин хархис хүсэнүүдэй даалгабаряар ПАИГК руу шурган орожо, энэ партиин эб ее таһалха, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые үгы хэхэ зорилготой Лиссабоной түлөөһэнэй агентнүүд энэ харата муухай хэрэгые үйлэдөө.

Африка түбидэхи сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй элитэ ехэ патриот, ажал ябуулагша Амилкар Кабрал гансал Африкада бэшэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ алдар суда гараһан байгаа. 1956 ондо ПАИГК-е байгуулаад, Португалиин колонизаторнуудта эсэргүүсэлтын арадай зэбсэгтэ тэмсэлые А. Кабрал мүнөө болотор хүтэлбэрилһэн байха юм. Агроном мэргэжэлтэй энэ хүн партизануудай армиин элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ болотороо ургаа. Тэрэнэй хүтэлбэреэр Гвинейн (Бисау) газар дайдын дүрбэнэй гурбан хуби Португалиин сэрэгүүдһээ сүлөөлэгдөө. Сүлөөлэгдэһэн нютагуудта арадай засагай зургаанууд байгуулагдажа, шэнэ байдал тогтоогдожо захалһан байна. Сүлөөлэгдэһэн нютагуудта нёдондо жэлэй август—октябрь һарануудта үнгэргэгдэһэн бүгэдэ демократическа һунгалтын үедэ национальна суглаан һунгагдаа һэн.

Гвинейн (Бисау) ба Ногоон хушуун гэжэ аралнуудай бэеэ даахан гүрэн болгогдожо, соносхогдохынь урда тээ колонизаторнууд иимэ хархис ябуулга хээ бшуу. Урбагшад ПАИГК-е хүтэлбэрилэгшэгүй болгохые һанаашалаа.

Кабралые харата муухайгаар алаһан ушар Африка түбидэхи арадуудай дурыень гутааба. Патрис Лумумба, Эдуардо Мондлане, Луи Рвагасоре ба бусад олон хүтэлбэрилэгшэдые колонизаторнууд зэрлиг бүдүүлигээр, харата муухайгаар алаа гээд, бэеэ даахан байдалтай Африкын хэблэл һануулна.

Конакрида хэгдэһэн шэнэ гэмтэ хэрэг Бисаугай бэеэ даахан байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэдтэ сохилто болобошье, Португалиин колониализмда эсэргүү тэмсэлыень зогсоохогүй. Гвиней (Бисау), Анголо ба Мозамбигые бүрин сүлөөлхэ бодото хэмжээнүүдые абахын тула Африкын бэеэ даахан оронуудай ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн Гвинейн Республикын үүсхэлээр ойрын сагта зарлагдахаар хараалагдана. «Энэ түбиие сүлөөлхын түлөө Африкын арадуудай тэмсэлэй урдаһаа колониализмын ба расизмын хүсэнүүдэй ямаршье харюу үгэжэ шадахагүй байһыень Кабралые алаһан ушар гэршэлнэ», — гэжэ Африкын нэгэдэлэй эмхиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

«Амилкар Кабралай нэрэ Гвинейн ба Ногоон хушуун гэжэ аралнуудай бэеэ даахан байдалай түлөө тэмсэдэг африкан партиин тэмсэлшэдтэ нангин тугынь боложо үлэхэ юм», — гээд ПАИГК-гай мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

С. ЛОСЕВ,
(ТАСС).

КАИР

КАИРТА ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ТАСС

Араб гүрэнүүдэй хамтаржа, оронуудаа хамгаалха соведэй онсо сесси эндэ нээгдэбэ. Араб оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд, оборонын министрнүүд тус сессиин хүдэлмэридэ хабаадана.

Израилиин эзэлһэн араб нютагуудые сүлөөлхэ ба Палестинын араб арадай эрхэнүүдые һэргээлгэтэй нягта холбоотой асуудалнууд сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа гээд «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэнэ.

Араб оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй ба оборонын министрнүүдэй 1972 оной ноябрьда Кувейтдэ, Араб оронуудай генеральна штабуудай начальнигуудай һаяхан Каирта болоһон зүблөөн дээрэ хэгдэһэн элидхэлнүүдые, зууршалгануудые сесси хаража үзэхэ байна.

Араб оронуудай лигиин генеральна секретарь Махмуд Риад сессиин зүблөөнэй заседани дээрэ элидхэл хэбэ.

ХАНОЙ

ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

ТАСС

Вьетнам арадай ехэ илалта тухайда Ханойн газетэнүүд бэшэнэ. Энэ илалта асари ехэ удха шанар, амгалан байдалай һэргээгдэһэнһээ хойшо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан материалнууд соо хэлэгдэнэ.

Зарим предприятинууд ба эмхи зургаануудые орденуудаар шагналгын баяр ёһолол дээрэ ПТФ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо, оборонын министр генерал Во Нгуен Зиапай хэлэһэн үгые түбэй газетэнүүд толилһон байна. «Вьетнам арадай, вьетнам үндэһэ яһатанай революционно агуухэ зорилгонуудые илалта түгэсөөр дүүргэхэ хэрэгтэ оронойнгоо бүхы арад түмэнтэй хамта эдэбхитэйгээр хабаадажа, социализм амжалтатайгаар байгуулалсахыень орон доторoo национальна арадай-демократическа революци хэхыень, ороноо нэгэдүүлхыень, амгалан тайбан, ниитэ нэгэн, бэеэ даахан, демократическа, һалбаран хүгжэнги Вьетнамые байгуулхыень» Во Нгуен Зиап ханойнхидые уряалба.

Вьетнам арад «революционно хэрэгээ үргэлжэлүүлжэ, Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээе дүүргэхэ эрилтэ США-гай ба сайгон захиргаанай үмэнэ табина» гэжэ «Нян зан» газетэ редакционно статья соогоо тэмдэглэнэ.

Социализм байгуулха ба эб найрамдалай, ороноо нэгэдүүлхын түлөө аха дүү социалис оронуудай, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй тэмсэлдэ вьетнам арадта туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ гээшэ гол шухала байна гээд, «Нян зан» газетэ бэшэнэ.

ТОКИО

К. ТАНАКЫН ҮГЭ

ТАСС

Японой премьер-министр К. Танака Японой парламентын тусхай сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бэрхэшээл түбэгүүдые дабажа гараха уряатайгаар оронойнгоо улад зондо хандаба. Жэл бүри Япондо юумэнэй сэн табан процентээр хүндэрнэ. Энэ жэлдэ түмэр замаар ябалга, аргалуулһанай түлөө түлбэри дээшэлхэ байна гэжэ премьер-министр уридшалан һануулаа. Үмсын дээдэ һургуулинуудта һураһанай түлөө түлбэри мүн лэ дээшэлхэ байна.

Оршон тойронхи байгаалиие бузарлалгын асуудал орёо түбэгтэй болоод байна гэжэ К. Танака тэмдэглээ.

Гадаадын политическэ асуудалнууд тухайда тогтоходоо, аюулгүй байдалай ба Японой ороноо хамгаалха хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, япон-американ договорые хүсэндэнь үлөөхэ тухай К. Танака хэлэбэ.

Экономическа ба соёлой һалбаринуудта Япон-совет харилсаанууд һайнаар хүгжэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

БЕЛФАСТ

БАЙДАЛ ХҮНДЭРНЭ

ТАСС

19 наһатай Элизабет Макки «тусхай трибуналаар» бүхы наһан соогоо түрмэдэ хаагдаһан түрүүшын эхэнэр болобо. Ирландиин хоригдоһон республиканска армида хабаатайш гэжэ тэрэниие гэмнэһэн байгаа. Хойто Ирландидахи хэрэгүүдые эрхилдэг министр У. Уайтлоугай захиргаан нимэ «тусхай трибунал» нёдондо намар Ольстерто байгуулаа һэн. Граждан эрхэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэгшэдые мүрдэлгэ хэнгүй; сүүдлэнгүй түрмэдэ хаалгала үндэһэ баримтатай болгохын тула энээниие байгуулһан байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Парти болон Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй ДРВ, ВРПРЮ-гэй хүтэлбэрилэгшэдые амаршалга. Н. В. Пивоваровай элидхэлһээ.

Хоёрдохи хуудаһанда. Н. В. Пивоваровай элидхэлэй түгэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда. Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһанда Нютаг нютагай һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, республикадамнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха, зарим газарта багаханаар саһан орохо. Баруун тээһээ секундын 5—9 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Байгалай урда эрьеэр, Хяагтада — 8—12, Хурамхаанай, Баунтын аймагай хойто талаар 16—20, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 23—25, үдэртөө 14—16 градус хүйтэн байха.

Дмитрий Андрианович АЛЕКСЕЕВ

Мэдээжэ эрдэмтэ — ... бэшэгэй мэргэжэлтэ, ...ер нинградай гүрэнэй унив...ситедэй монгол хэлэ бэша... кафедрые даагша, доц... Дмитрий Андрианович А... сеев түргэн үбшэндэ нэрб... дэжэ, 1973 оной январ... 26-да Ленинград хотодо ... һа бараба.

Д. А. Алексеев Эрхүү... областиин Боохоной рай... до 1908 ондо түрөө һ... 1929 онһоо таряашан... луушуулай һургуули (ШКМ) директорээр хү... лөө, 1932 ондо Ленинград... университедтэ һураха... ороо. Д. А. Алексеев 19... ондо университет дүүргэ... нэйнгээ һүүлээр Ула... Үдэ ерэжэ, эрдэм шэнж...гын хүдэлмэридэ ороо ... лэй. Буряадай соёл кулы... рын, эрдэм шэнжэлгын ... ститудай ахалагша науч... хүдэлмэрилэгшөөр, х... бэшэгэй секторые да... шаар, Буряадай багшанар... дээдэ һургуулиин хэлэ б... шэгэй, литературын каф... рые даагшаар хүдэлөө. 194... онһоо Д. А. Алексеев ... Ленинградай университе... зүүн зүгэй факультедэй ... цент. Дээдэ зэргын мэр... жэлтэдые — зүүн зүгэй ш... жэлэгшэдые бэлдэхэ хэр... тэ хүсэ шадалаа зорюул... энэл университедэй мо... хэлэ бэшэгэй кафедр... даагшаар 1949 онһоо хо... һүүлшынгээ үдэрнүүд бо... тор хүдэлөө.

Монгол хэлэ шэнжэл... талаар Д. А. Алексеев ... лээд томо мэргэжэлтэ... нэгэн болоно. Монгол, б... ряад хэлэнүүдэй грамма... ка, үгын баялиг, нюта... хэлэ шэнжэлхэ асуудал... даар таби гаран хүдэлм... бэшэһэн байна. Һүүлэй ... дэ олон жэлэй туршада ... шэһэн «Буряад хэлэнэй ... лэлгын хубинууд» гэһэн ... хёолоо дүүргэһэн бай... Энэ зохёолынь эрдэмт... докторско диссертаци бо... хо ёһотой һэн.

Д. А. Алексеев респу... ликатаяа ходо холбоо ба... саатай байдаг һэн. Конф... ренцинүүд дээрэ элид... хэдэг, аспирантнуудай ... дэлмэри хүтэлбэрилдэг б... гаа. Манай республик... научно-педагогическа ... дэлмэрилэгшэдые бэлд... гэдэ сэгнэшэгүй ехэ ... хүргэһэн юм. Республи... мнай эрдэмэй ба олонии... ажалда эдэбхитэйгээр хаб... далсаһанайнгаа түлөө Д. ... Алексеев БурАССР-эй Ве... ховно Соведэй Президи... мэй Хүндэлэлэй грамота... шагнагдаһан, Буряад... АССР-эй эрдэм наукын ... бьята хүдэлмэрилэгшэ ... һэн нэрэ зэргэдэ хүртэ... юм.

Ехэ эрдэмтэ, багша, ... най республикын эрдэм н... кын үндэһэ һуури табилс... шадай нэгэн тухай дура... хаал манай сэдьхэлдэ хэ... дээ үлэхэ.

Бүлэг нүхэд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. Улан-Удэ, ул. Ле...на 35. Телефоны: редак...ра — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретари — 66-76, отделы: па...тийной жизни — 60-..., сельского хозяйства—64-3..., 63-86, пропаганды и аги...ции — 56-23, промышлен...сти и строительства—61-3..., советского строительства ... быта — 69-58, культуры ... школ — 60-21, писем и ра... селькоров — 67-81, инфо...мации — 34-05, обществен...ная приёмная — 56-62, ма...шинное бюро — 57-63, фо...толаборатория — 33-61.

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03366. Заказ № 1343.